

SUNDEKSEMPLEAR

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

PE 4606

EESTI NSV TEATAJA ВЕДОМОСТИ ЭСТОНСКОЙ ССР

Eesti NSV Ülemnõukogu seaduste, Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadluste, Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste, Eesti NSV ministrite käskkirjade ja juhendite kogu.

Собрание законов Верховного Совета Эстонской ССР, указов Президиума Верховного Совета Эстонской ССР, постановлений и распоряжений Совета Министров Эстонской ССР, приказов и инструкций министров Эстонской ССР.

Nr. 21

15. augustil — 15 августа

1949

PE 8
I.
127. Eesti NSV Ülemnõukogu seadus Eesti NSV Konstitutsiooni (Põhiseaduse) teksti muutmise ja täiendamise kohta. — Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Konstitutsioon (Põhiseadus).

128. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Eesti NSV Ülemnõukogu kokkukutsumise kohta.

I.
127. Закон Верховного Совета Эстонской ССР об изменении и дополнении текста Конституции (Основного Закона) Эстонской ССР. — Конституция (Основной Закон) Эстонской Советской Социалистической Республики.

128. Указ Президиума Верховного Совета Эстонской ССР о созыве Верховного Совета Эстонской ССР.

127. Eesti NSV Ülemnõukogu seadus

Eesti NSV Konstitutsiooni (Põhiseaduse) teksti muutmise ja täiendamise kohta.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab teha alljärgnevad muudatused ja täiendused Eesti NSV Konstitutsiooni tekstis:

1. § 5 sõnad „või kooperatiivse omanduse kujul“ asendada sõnadega „või kooperatiivse-kolhoosliku omanduse kujul (üksikute kolhooside omand, kooperatiivsete koondiste omand)“.

Vastavalt sellele sõnastada § 5 järgmiselt:

„§ 5. Sotsialistlik omandus Eesti NSV-s esineb kas riikliku omanduse (kogu rahva vara) või kooperatiivse-kolhoosliku omanduse kujul (üksikute kolhooside omand, kooperatiivsete koondiste omand).“

127. Закон

Верховного Совета Эстонской ССР

об изменении и дополнении текста Конституции (Основного Закона) Эстонской ССР.

Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики постановляет внести следующие изменения и дополнения в текст Конституции Эстонской ССР:

1. В статье 5 слова «форму кооперативной собственности» заменить словами «форму кооперативно-колхозной собственности (собственность отдельных колхозов, собственность кооперативных объединений)».

В соответствии с этим статью 5 изложить следующим образом:

«Статья 5. Социалистическая собственность в Эстонской ССР имеет либо форму государственной собственности (всенародное достояние), либо форму кооперативно-колхозной собственности (собственность отдельных колхозов, собственность кооперативных объединений).»

2. § 7 sõnad „Kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondlikud ettevõtted“ asendada sõnadega „Kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondlikud ettevõtted“, sõnad „kooperatiivsete organisatsioonide poolt toodetavad saadused“ asendada sõnadega „kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide poolt toodetavad saadused“, sõnad „kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omanduse“ asendada sõnadega „kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omandi“.

Täiendada § 7 alljärgneva uue lõikega:

„Igal kolhoositalundil on peale põhisissetuleku ühiskondlikust kolhoosimajapidamisest isiklikuks kasutamiseks talundi juures väike maatükk ja isiklikuks omandiks abimajapidamine sellel maatükil, elumaja, tootlikud kariloomad, kodulinnud ja põllumajanduslik väikeinventar — vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale.“

Vastavalt sellele sõnastada § 7 järgmiselt:

„§ 7. Kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondlikud ettevõtted koos nende elusa ja eluta inventariga, kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide poolt toodetavad saadused, samuti ka nende ühiskondlikud ehitised moodustavad kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omandi.“

Igal kolhoositalundil on peale põhisissetuleku ühiskondlikust kolhoosimajapidamisest isiklikuks kasutamiseks talundi juures väike maatükk ja isiklikuks omandiks abimajapidamine sellel maatükil, elumaja, tootlikud kariloomad, kodulinnud ja põllumajanduslik väikeinventar — vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale.“

3. § 9 täiendada alljärgneva uue lõikega:

„Kolhooside käes olev maa kinnistatakse neile tasuta ning tähtajata kasutamiseks, see on jäädavalt.“

Vastavalt sellele sõnastada § 9 järgmiselt:

„§ 9. Seadusega määratud piires talumajapidamiste käes olev maa kinnistatakse neile tasuta ning põliseks pidamiseks.“

Kolhooside käes olev maa kinnistatakse neile tasuta ning tähtajata kasutamiseks, see on jäädavalt.“

4. § 13 esimeses lõikes loetleda liiduvabariigid vastavalt elanikkonna arvule; teises lõikes asendada sõna „võimuorganite“ sõnaga „riigivõimuorganite“.

Vastavalt sellele sõnastada § 13 järgmiselt:

„§ 13. Vastastikuse abistamise teostamiseks majanduslikul ja poliitilisel, samuti ka riigikaitse alal Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik liitus vabatahtlikult üheõiguslike nõukogude sotsialistlike va-

2. В статье 7 слова «Общественные предприятия в кооперативных организациях» заменить словами «Общественные предприятия в колхозах и кооперативных организациях», слова «производимая кооперативными организациями продукция» заменить словами «производимая колхозами и кооперативными организациями продукция», слова «общественную, социалистическую собственность кооперативных организаций» заменить словами «общественную, социалистическую собственность колхозов и кооперативных организаций».

Дополнить статью 7 новой частью следующего содержания:

«Каждый колхозный двор, кроме основного дохода от общественного колхозного хозяйства, имеет в личном пользовании небольшой приусадебный участок земли и в личной собственности подсобное хозяйство на приусадебном участке, жилой дом, продуктивный скот, птицу и мелкий сельскохозяйственный инвентарь — согласно уставу сельскохозяйственной артели.»

В соответствии с этим статью 7 изложить следующим образом:

«Статья 7. Общественные предприятия в колхозах и кооперативных организациях с их живым и мертвым инвентарем, производимая колхозами и кооперативными организациями продукция, равно как их общественные постройки составляют общественную, социалистическую собственность колхозов и кооперативных организаций.»

Каждый колхозный двор, кроме основного дохода от общественного колхозного хозяйства, имеет в личном пользовании небольшой приусадебный участок земли и в личной собственности подсобное хозяйство на приусадебном участке, жилой дом, продуктивный скот, птицу и мелкий сельскохозяйственный инвентарь — согласно уставу сельскохозяйственной артели.»

3. Дополнить статью 9 новой частью следующего содержания:

«Земля, занимаемая колхозами, закрепляется за ними в бесплатное и бессрочное пользование, то есть навечно.»

В соответствии с этим статью 9 изложить следующим образом:

«Статья 9. Земля, занимаемая крестьянскими хозяйствами в пределах, установленных законом, закрепляется за ними в бесплатное и бессрочное пользование.»

Земля, занимаемая колхозами, закрепляется за ними в бесплатное и бессрочное пользование, то есть навечно.»

4. В статье 13 в первой части перечислить союзные республики в соответствии с численностью населения; во второй части слова «органов власти» заменить словами «органов государственной власти».

В соответствии с этим изложить статью 13 следующим образом:

«Статья 13. В целях осуществления взаимопомощи по линии экономической и политической, равно как и по линии обороны, Эстонская Советская Социалистическая Республика добровольно

bariikidega: Vene NFSV, Ukraina NSV, Valge-Vene NSV, Usbeki NSV, Kasahhi NSV, Gruusia NSV, Aserbaidžani NSV, Leedu NSV, Moldaavia NSV, Läti NSV, Kirgiisi NSV, Tadžiki NSV, Armeenias NSV, Turkmeeni NSV, Karjala-Soome NSV — liitriigiks nimetusega Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit.

Sellest sihist lähtudes Eesti NSV tagab NSV Liidule tema kõrgemate riigivõimu-organite ja riigivalitsemis-organite õigused, mis on kindlaks määratud NSV Liidu Konstitutsiooni §-s 14.

Väljaspool NSV Liidu Konstitutsiooni § 14 eeskirju Eesti NSV teostab riigivõimu iseseisvalt, säilitades täielikult oma suveräänsed õigused.“

5. Seoses toimunud muudatustega Eesti NSV administratiiv-territoriaalses jaotuses sõnastada § 14 järgmiselt:

„§ 14. Eesti NSV koosseisu kuuluvad maakonnad: Harjumaa, Hiiumaa, Järvamaa, Jõgevamaa, Jõhvimaa, Läänemaa, Pärnumaa, Saaremaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa, Virumaa, Võrumaa ja linnad: Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu, Paldiski ja Kohtla-Järve, mis ei kuulu maakondadesse.“

6. § 19 sissejuhatavas osas asendada sõna „võimuorganite“ sõnaga „riigivõimu-organite“; punktis „a“ asendada sõna „täitmise“ sõnaga „kinnipidamise“; punkt „f“ sõnastada järgmiselt:

„f) Eesti NSV riigieelarve ja selle täitmise aruande kinnitamine;“

punkt „n“ sõnastada järgmiselt:

„n) tööseadusandlus; abielu- ja perekonna-seadusandlus;“

7. § 22 sõnad „ENSV Rahvakomissariide Nõukogu ja ENSV Rahvakomissariaatide“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV ministriumide“.

8. § 29 sõnad: „tema kaks asetäitjat, Presiidiumi sekretär ja viis Presiidiumi liiget“ asendada sõnadega: „kaks esimehe asetäitjat, Presiidiumi sekretär ja viis Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi liiget“.

9. § 31 punktis „d“ sõnad „ENSV Rahvakomissariide Nõukogu“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu“; punktis „e“ sõnad „ENSV Rahvakomissariide Nõukogu Esimehe“ ja sõna „Rahvakomissare“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe“ ja „ministreid“; punkt „f“ sõnastada järgmiselt:

„f) määrab kindlaks ja annab Eesti NSV aumnimetus;“

Täiendada § 31 alljärgneva uue punktiga:

объединилась с равноправными Советскими Социалистическими Республиками: Российской СФСР, Украинской ССР, Белорусской ССР, Узбекской ССР, Казахской ССР, Грузинской ССР, Азербайджанской ССР, Литовской ССР, Молдавской ССР, Латвийской ССР, Киргизской ССР, Таджикской ССР, Армянской ССР, Туркменской ССР, Карело-Финской ССР в союзное государство — Союз Советских Социалистических Республик.

Исходя из этого, Эстонская ССР обеспечивает за СССР в лице его высших органов государственной власти и органов государственного управления права, определенные статьей 14 Конституции СССР.

Вне пределов статьи 14 Конституции СССР, Эстонская ССР осуществляет государственную власть самостоятельно, сохраняя полностью свои суверенные права.»

5. В связи с произведенными изменениями в административно-территориальном делении Эстонской ССР, изложить статью 14 следующим образом:

«Статья 14. Эстонская ССР состоит из уездов: Харьюмаського, Хийумаського, Ярвямаського, Йыгевамаського, Йыхвимаського, Лянемаського, Пярнумаського, Сааремаського, Тартумаського, Валгамаського, Вильяндимаського, Вирумаського, Вырумаського и городов: Таллин, Тарту, Нарва, Пярну, Пальдиски и Кохтла-Ярве, не входящих в состав уездов.»

6. В статье 19 в вводной части слова «органов власти» заменить словами «органов государственной власти»; в пункте «а» слово «исполнением» заменить словом «соблюдением»; пункт «е» изложить следующим образом:

«е) утверждение государственного бюджета Эстонской ССР и отчета о его исполнении;»

пункт «о» изложить следующим образом:

«о) законодательство о труде; законодательство о браке и семье;»

7. В статье 22 слова «Совета Народных Комиссаров ЭССР и Народных Комиссариатов ЭССР» заменить словами «Совета Министров Эстонской ССР и Министерств Эстонской ССР».

8. В статье 29 слова «двух его заместителей, секретаря Президиума и 5 членов Президиума» заменить словами «двух заместителей Председателя, Секретаря Президиума и пяти членов Президиума Верховного Совета Эстонской ССР».

9. В статье 31 в пункте «г» заменить слова «Совета Народных Комиссаров ЭССР» словами «Совета Министров Эстонской ССР»; в пункте «д» слова «председателя Совета Народных Комиссаров ЭССР» и слова «Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Председателя Совета Министров Эстонской ССР» и «Министров Эстонской ССР»; пункт «е» изложить следующим образом:

«е) устанавливает и присваивает почетные звания Эстонской ССР;»

Дополнить статью 31 новым пунктом следующего содержания:

„autasustab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjadega“.

Vastavalt sellele sõnastada § 31 järgmiselt:

„§ 31. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium:

- a) kutsub kokku Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärgud;
- b) tõlgitseb Eesti NSV seadusi, annab seadlusi;
- c) korraldab rahvahääletuse (referendumi);
- d) tühistab Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusi ja korraldusi, samuti ka maakondade tööraha saadikute nõukogude otsuseid ja korraldusi, kui need ei vasta seadusele;
- e) Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärkude vahel ajal vabastab ametist ja nimetab Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe ettepanekul ametisse Eesti NSV üksikuid ministreid, esitades need hiljem kinnitamiseks Eesti NSV Ülemnõukogule;
- f) määrab kindlaks ja annab Eesti NSV aunime-tusi;
- g) autasustab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjadega;
- h) teostab armuandmise õigust kodanike suhtes, kes on süüdi mõistetud Eesti NSV kohtute poolt;
- i) nimetab ja kutsub ära Eesti NSV diplomaatilisi esindajaid välisriikides;
- j) võtab vastu tema juurde akrediteeritud välisriikide diplomaatiliste esindajate voli- ja ärakutsumiskirjad.“

10. § 37 sõnad „mitte hiljem kui üks kuu pärast valimisi“ asendada sõnadega „mitte hiljem kui kolm kuud pärast valimisi“.

11. § 38, 39, 40, 41 ja 42 sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogu“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu“; § 41 sõnad „NSVL Rahvakomissaride Nõukogu“ asendada sõnadega „NSV Liidu Ministrite Nõukogu“.

12. § 43 sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogu“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu“; punktis „a“ sõna „Rahvakomissariaatide“ asendada sõnaga „ministeeriumide“, sõnad „temale alluvate majanduslike, administratiivsete ja kultuuriliste asutuste tööd“ asendada sõnadega „temale alluvate asutiste tööd“ ja sõnad „üleliiduliste Rahvakomissariaatide“ asendada sõnadega „üleliiduliste ministeeriumide“; punktis „f“ sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogu juures“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures“.

13. § 44 sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogul“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogul“ ja sõnad „ENSV Rahvakomissaride“ asendada sõnadega „Eesti NSV ministrite“.

«награждает почетными грамотами Президиума Верховного Совета Эстонской ССР».

В соответствии с этой статьей 31 изложить следующим образом:

«Статья 31. Президиум Верховного Совета Эстонской ССР:

- a) созывает сессии Верховного Совета Эстонской ССР;
- б) дает толкование законов Эстонской ССР, издает указы;
- в) производит всенародный опрос (референдум);
- г) отменяет постановления и распоряжения Совета Министров Эстонской ССР, а также решения и распоряжения уездных Советов депутатов трудящихся, в случае их несоответствия закону;
- д) в период между сессиями Верховного Совета Эстонской ССР, по представлению Председателя Совета Министров Эстонской ССР, освобождает от должности и назначает отдельных Министров Эстонской ССР, с последующим внесением на утверждение Верховного Совета Эстонской ССР;
- е) устанавливает и присваивает почетные звания Эстонской ССР;
- ж) награждает почетными грамотами Президиума Верховного Совета Эстонской ССР;
- з) осуществляет право помилования граждан, осужденных судебными органами Эстонской ССР;
- и) назначает и отзывает дипломатических представителей Эстонской ССР в иностранных государствах;
- к) принимает верительные и отзывные грамоты аккредитованных при нем дипломатических представителей иностранных государств.»

10. В статье 37 слова «не позже, как через месяц после выборов» заменить словами «не позже, как через три месяца после выборов».

11. В статьях 38, 39, 40, 41 и 42 слова «Совет Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Совет Министров Эстонской ССР»; в статье 41 слова «Совета Народных Комиссаров СССР» заменить словами «Совета Министров СССР».

12. В статье 43 слова «Совет Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Совет Министров Эстонской ССР»; в пункте «а» слова «Народных Комиссариатов ЭССР» заменить словами «Министерств Эстонской ССР», слова «подведомственных ему хозяйственных, административных и культурных учреждений» заменить словами «подведомственных ему учреждений» и слова «общесоюзных Народных Комиссариатов» заменить словами «общесоюзных Министерств»; в пункте «е» слова «при Совете Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «при Совете Министров Эстонской ССР».

13. В статье 44 слова «Совет Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Совет Министров Эстонской ССР» и слова «Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Министров Эстонской ССР».

14. § 45 sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogu“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu“, sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogu Esimees“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees“, sõnad „ENSV Rahvakomissaride Nõukogu Esimehe asetäitjad“ asendada sõnadega „Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitjad“ ja sõnad „ENSV Rahvakomissarid“ asendada sõnadega „Eesti NSV ministrid“.

§ 45 jätta välja Eesti NSV ministrite loetelu ja sõnad „Üleliiduliste Rahvakomissariaatide volinikud“.

Täiendada § 45 pärast sõnu „Eesti NSV ministrid“ sõnadega „Kunstide Valitsuse juhataja“ ja „Kultuur-hariduslike Asutiste Komitee esimees“.

15. § 46, 47 ja 48 sõnad „Rahvakomissarid“, „Rahvakomissariaadid“ ja „Rahvakomissaride Nõukogu“ asendada vastavalt sõnadega „ministrid“, „ministeeriumid“ ja „Ministrite Nõukogu“.

16. Ministeeriumide loetelu § 48 viia vastavusse muudatustega ministeeriumide koosseisus ja sõnastada see paragrahv järgmiselt:

„§ 48. Eesti NSV ministeeriumid on kas liidu-vabariiklikud või vabariiklikud.

Eesti NSV liidu-vabariiklike ministeeriumide hulka kuuluvad:

Kalatööstuse Ministeerium;
 Kaubandusministeerium;
 Kergetööstuse Ministeerium;
 Kinematograafia Ministeerium;
 Kohtuministeerium;
 Metsa- ja Paberitööstuse Ministeerium;
 Metsamajanduse Ministeerium;
 Põllumajanduse Ministeerium;
 Rahandusministeerium;
 Relvastatud Jõudude Ministeerium;
 Riigikontrolli Ministeerium;
 Riikliku Julgeoleku Ministeerium;
 Siseministeerium;
 Sovhooside Ministeerium;
 Tervishoiu Ministeerium;
 Toiduainete Tööstuse Ministeerium;
 Välisministeerium.

Vabariiklike ministeeriumide hulka kuuluvad:

Ehituse ja Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium;
 Haridusministeerium;
 Kohaliku Tööstuse Ministeerium;
 Kommunaalmajanduse Ministeerium;
 Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministeerium;
 Sotsiaalkindlustuse Ministeerium.“

17. § 49, 50 ja 51 sõnad „Rahvakomissariaadid“, „Rahvakomissaride Nõukogule“ ja „Rahvakomissar“ asendada vastavalt sõnadega „ministeeriumid“, „Ministrite Nõukogule“ ja „minister“.

14. В статье 45 слова «Совет Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Совет Министров Эстонской ССР», слова «Председателя Совета Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Председателя Совета Министров Эстонской ССР», слова «Заместителей Председателя Совета Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Заместителей Председателя Совета Министров Эстонской ССР» и слова «Народных Комиссаров ЭССР» заменить словами «Министров Эстонской ССР».

Исключить из статьи 45 перечень Министров Эстонской ССР и слова «Уполномоченных общесоюзных Народных Комиссариатов».

Дополнить статью 45 после слов «Министров Эстонской ССР» словами «Начальника Управления по делам искусств» и «Председателя Комитета по делам культурно-просветительных учреждений».

15. В статьях 46, 47 и 48 слова «Народные Комиссары», «Народные Комиссариаты» и «Совет Народных Комиссаров» заменить соответственно словами «Министры», «Министерства» и «Совет Министров».

16. Перечень министерств в статье 48 привести в соответствие с изменениями в составе министерств и изложить эту статью следующим образом:

«Статья 48. Министерства Эстонской ССР являются или союзно-республиканскими или республиканскими.

К союзно-республиканским Министерством Эстонской ССР относятся Министерства Эстонской ССР:

Рыбной промышленности;
 Торговли;
 Легкой промышленности;
 Кинематографии;
 Юстиции;
 Лесной и бумажной промышленности;
 Лесного хозяйства;
 Сельского хозяйства;
 Финансов;
 Вооруженных Сил;
 Государственного контроля;
 Государственной безопасности;
 Внутренних дел;
 Совхозов;
 Здравоохранения;
 Пищевой промышленности;
 Иностранных дел.

К республиканским Министерством относятся Министерства Эстонской ССР:

Жилищно-гражданского строительства и промышленности строительных материалов;
 Просвещения;
 Местной промышленности;
 Коммунального хозяйства;
 Сланцевой и химической промышленности;
 Социального обеспечения.»

17. В статьях 49, 50 и 51 слова «Народные Комиссариаты», «Совету Народных Комиссаров» и «Народный Комиссар» заменить соответственно словами «Министерства», «Совету Министров» и «Министр».

18. § 57 sõnad „nende poolt valitud“ asendada sõnadega „vastavate tööraha saadikute nõukogude poolt valitavad“, sõnad „tema asetäitja“ asendada sõnadega „esimehe asetäitja“.

19. § 66 sõna „Rahvakomissariaatide“ asendada sõnaga „ministeeriumide“.

Maakondade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakondade loetelu § 66 viia vastavusse muudatustega maakondade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakondade koosseisus ja sõnastada see paragrahv järgmiselt:

„§ 66. Maakondade tööraha saadikute nõukogud moodustavad järgmised täitevkomiteede osakonnad:

kaubandusosakond;
kohaliku tööstuse osakond;
kommunaalmajanduse osakond;
kultuur-hariduse osakond;
põllumajanduse osakond;
rahandusosakond;
rahvahariduse osakond;
sotsiaalkindlustuse osakond;
teede osakond;
tervishoiu osakond;
üldosakond;
plaanikomisjon;
kaadrite sektor täitevkomitee esimehe juures.

Peale selle võivad maakondade tööraha saadikute nõukogud vastavalt maakonna majanduse iseärasustele moodustada vastavate ministeeriumide kinnitusel ka teisi osakondi ja valitsusi.“

20. § 67 ja 68 sõnad „Rahvakomissariaadid“, „Rahvakomissariaat“ ja „Rahvakomissariaadile“ asendada vastavalt sõnadega „ministeeriumid“, „ministeerium“ ja „ministeeriumile“.

§ 68 sõnad „Maakondade töötava rahva saadikute Nõukogude osakonnad ja talitused“ asendada sõnadega „Maakondade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad ja valitsused“ ja sõnad „vastava maakonna töötava rahva saadikute Nõukogule“ asendada sõnadega „maakonna tööraha saadikute nõukogule“.

21. § 69 sõnad „vastavalt linna tööstuse, linna- ja äärelinnamajanduse omapärale, järgmised osakonnad“ asendada sõnadega „vastavalt linna- ja äärelinnamajanduse iseärasustele“.

Linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakondade loetelu § 69 viia vastavusse muudatustega linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakondade koosseisus ja sõnastada see paragrahv järgmiselt:

„§ 69. Linnade tööraha saadikute nõukogud moodustavad järgmised täitevkomiteede osakonnad:

kaubandusosakond;
kohaliku tööstuse osakond;
kommunaalmajanduse osakond;

18. В статье 57 слова «избираемые ими» заменить словами «избираемые соответствующими Советами депутатов трудящихся», слова «его заместитель» заменить словами «заместитель председателя».

19. В статье 66 слова «Народных Комиссариатов» заменить словом «Министерств».

Перечень отделов исполнительных комитетов уездных Советов депутатов трудящихся в статье 66 привести в соответствие с изменениями в составе отделов исполнительных комитетов уездных Советов депутатов трудящихся и изложить эту статью следующим образом:

«Статья 66. Уездные Советы депутатов трудящихся создают нижеследующие отделы исполнительных комитетов:

торговли;
местной промышленности;
коммунального хозяйства;
культурно-просветительной работы;
сельского хозяйства;
финансовый;
народного образования;
социального обеспечения;
дорожный;
здравоохранения;
общий;
плановую комиссию;
сектор кадров при председателе исполнительного комитета.

Кроме того, в соответствии с особенностями хозяйства уезда с утверждения соответствующих Министерств уездные Советы депутатов трудящихся могут создавать и иные отделы или управления.»

20. В статьях 67 и 68 слова «Народные Комиссариаты», «Народный Комиссариат» и «Народному Комиссариату» заменить соответственно словами «Министерства», «Министерство» и «Министерству».

В статье 68 слова «Отделы и управления уездных Советов депутатов трудящихся» заменить словами «Отделы и управления исполнительных комитетов уездных Советов депутатов трудящихся» и слова «соответствующему уездному Совету депутатов трудящихся» заменить словами «уездному Совету депутатов трудящихся».

21. В статье 69 слова «в соответствии с особенностями промышленности города, его городского и пригородного хозяйства» заменить словами «в соответствии с особенностями городского и пригородного хозяйства».

Перечень отделов исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся в статье 69 привести в соответствие с изменениями в составе отделов исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся и изложить эту статью следующим образом:

«Статья 69. Городские Советы депутатов трудящихся образуют следующие отделы исполнительных комитетов:

торговли;
местной промышленности;
коммунального хозяйства;

kultuur-hariduse osakond;
 rahandusosakond;
 rahvahariduse osakond;
 sotsiaalkindlustuse osakond;
 tervishoiu osakond;
 üldosakond;
 plaanikomisjon;

kaadrite sektor täitevkomitee esimehe juures ja peale selle, vastavalt linna- ja äärelinnamajanduse iseärasustele:

põllumajanduse osakond.“

22. § 70 sõnad „Linnade töötava rahva saadikute Nõukogude osakonnad“ asendada sõnadega „Linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad“ ja sõnad „maakonna töötava rahva saadikute Nõukogu vastavale osakonnale“ asendada sõnadega „maakonna tööraha saadikute nõukogu täitevkomitee vastavale osakonnale“.

23. § 71 sõnad „töötava rahva saadikute Nõukogude osakonnad“ asendada sõnadega „tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad“ ja sõna „Rahvakomissariaadile“ sõnaga „ministeeriumile“; seoses toimunud muudatustega Eesti NSV administratiiv-territoriaalses jaotuses sõnastada § 71 järgmiselt:

„§ 71. Tallinna, Tartu, Narva, Pärnu, Paldiski ja Kohtla-Järve linna tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad alluvad oma tegevuses nii oma linna tööraha saadikute nõukogule ja tema täitevkomiteele kui ka otseselt Eesti NSV vastavale ministeeriumile.“

24. § 73 sõnad „Rahvakomissaride Nõukogu“ asendada sõnadega „Ministrite Nõukogu“.

25. § 76 pärast sõna „valdade“ lisada sõna „alvite“.

26. § 82 sõna „valdade“ asendada sõnaga „maakondade“.

27. § 86 sõna „Rahvakomissariaatide“ asendada sõnaga „ministeeriumide“, sõnad „NSVL prokurör“ asendada sõnadega „NSV Liidu peaprokurör“.

28. § 87, 88 ja 89 sõnad „NSVL prokurör“ asendada sõnadega „NSV Liidu peaprokurör“.

29. § 91 sõnad „töölise röhva enamuse tööpäeva lühendamise teel 8 tunnini“ asendada sõnadega „töölisele ja teenistujale kaheksatunnilise tööpäeva kehtimapanekuga ja tööpäeva lühendamisega seitsme ja kuue tunnini real kutsealadel, kus on rasked töötingimused, ja nelja tunnini osakondades, kus on eriti rasked töötingimused“.

Seoses sellega sõnastada § 91 järgmiselt:

„§ 91. Eesti NSV kodanikel on õigus puhkusele.

культурно-просветительной работы;
 финансовый;
 народного образования;
 социального обеспечения;
 здравоохранения;
 общий;
 плановую комиссию;

сектор кадров при председателе исполнительного комитета и, кроме того, в соответствии с особенностями городского и пригородного хозяйства:

сельского хозяйства.»

22. В статье 70 слова «Отделы городских Советов депутатов трудящихся» заменить словами «Отделы исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся» и слова «соответствующему отделу уездного Совета депутатов трудящихся» заменить словами «соответствующему отделу исполнительного комитета уездного Совета депутатов трудящихся».

23. В статье 71 слова «отделы городских Советов депутатов трудящихся» заменить словами «отделы исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся»; слова «Народному Комиссариату» заменить словом «Министерству»; в связи с произведенным изменением в административно-территориальном делении Эстонской ССР изложить статью 71 следующим образом:

«Статья 71. Отделы исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся городов Таллин, Тарту, Нарва, Пярну, Пальдиски и Кохтла-Ярве подчиняются в своей деятельности как Советам депутатов трудящихся этих городов и их исполнительным комитетам, так и соответствующему Министерству Эстонской ССР непосредственно.»

24. В статье 73 слова «Советом Народных Комиссаров» заменить словами «Советом Министров».

25. В статье 76 после слова «волостных» добавить слово «поселковых».

26. В статье 82 слово «волости» заменить словом «уезда».

27. В статье 86 слова «Народными Комиссариатами» заменить словом «Министерствами»; слова «Прокурором СССР» заменить словами «Генеральным Прокурором СССР».

28. В статьях 87, 88 и 89 слова «Прокурор СССР» заменить словами «Генеральный Прокурор СССР».

29. В статье 91 слова «сокращением рабочего дня для подавляющего большинства рабочих до 8 часов» заменить словами «установлением для рабочих и служащих восьмичасового рабочего дня и сокращением рабочего дня до семи и шести часов для ряда профессий с тяжелыми условиями работы и до четырех часов — в цехах с особо тяжелыми условиями работы».

В соответствии с этим изложить статью 91 следующим образом:

«Статья 91. Граждане Эстонской ССР имеют право на отдых.

Õigus puhkusele kindlustatakse tööliste ja teenistujaile kaheksatunnilise tööpäeva kehtimapanekuga ja tööpäeva lühendamisega seitsme ja kuue tunnini real kutsealadel, kus on rasked töötingimused, ja nelja tunnini osakondades, kus on eriti rasked töötingimused; tööliste ja teenistujaile iga-aastase palgalise puhkuse kindlaksmääramisega, laialdase sanatooriumide, puhkekodude ja klubide võrgu töörahvale kasutada andmisega.“

30. § 93 sõna „hariduse“ ette lisada sõna „seitsmeklassiline“ ja jätta paragrahvist välja sõnad „kõrgem haridus kaasa arvatud“ ja sõnad „õpilaste valdavale enamusele“; pärast sõnu „kõrgema kooli“ lisada sõnad „väljapaistvaile õpilastele“; pärast sõnu „masina- ja traktorijaamades“ lisada sõnad „ning kolhoosides“.

Seoses sellega sõnastada § 93 järgmiselt:

„§ 93. Eesti NSV kodanikel on õigus haridusele.

Seda õigust kindlustab üldine kohuslik algharidus, tasuta seitsmeklassiline haridus, kõrgema kooli väljapaistvaile õpilastele riiklike stipendiumide andmise süsteem, emakeelne õpetus koolides, töörahvale tehastes, sovhoosides, masina-traktorijaamades ning kolhoosides tasuta tootmis-, tehnilise ja agronoomilise õpetuse organiseerimine.“

31. § 94 teises lõikes pärast sõnu „ema ja lapse huvide riiklik kaitse“ lisada sõnad „riiklik abi lasterikastele ja vallasemadele“.

Seoses sellega sõnastada § 94 järgmiselt:

„§ 94. Naisele antakse Eesti NSV-s mehega võrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Nende õiguste teostamise võimaluse kindlustab naistele meestega võrdse õiguse andmine tööle, töötasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele, ema ja lapse huvide riiklik kaitse, riiklik abi lasterikastele ja vallasemadele, raseduse korral naisele puhkeaja andmine palga edasimaksimisega, laialdane sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteaedade võrk.“

32. § 104 sõnad „Tööliste ja Talurahva Puna väes“ asendada sõnadega „NSV Liidu relvastatud jõudude ridades“.

33. § 107 esimene lõige sõnastada järgmiselt:

„§ 107. Saadikute valimised on üldised: Eesti NSV kõigil kodanikel, kes on saanud 18-aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusust, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisust ja endisest tegevusest, on õigus osa võtta saadikute valimisest ja olla valitav, välja arvatud

Право на отдых обеспечивается установлением для рабочих и служащих восьмичасового рабочего дня и сокращением рабочего дня до семи и шести часов для ряда профессий с тяжелыми условиями работы и до четырех часов — в цехах с особо тяжелыми условиями работы; установлением ежегодных отпусков рабочим и служащим с сохранением заработной платы; предоставлением для обслуживания трудящихся широкой сети санаториев, домов отдыха, клубов.»

30. В статье 93 перед словом «образования» добавить слово «семилетнего» и исключить из статьи слова «включая высшее образование» и слова «подавляющему большинству учащихся»; после слов «государственных стипендий» добавить слова «отличившимся учащимся»; после слов «машинно-тракторных станциях» добавить слова «и колхозах».

В соответствии с этим изложить статью 93 следующим образом:

«Статья 93. Граждане Эстонской ССР имеют право на образование.

Это право обеспечивается всеобщее-обязательным начальным образованием, бесплатностью семилетнего образования, системой государственных стипендий отличившимся учащимся в высшей школе, обучением в школах на родном языке, организацией на заводах, в совхозах, машинно-тракторных станциях и колхозах бесплатного производственного, технического и агрономического обучения трудящихся.»

31. В статье 94 во второй части после слов «государственной охраной интересов матери и ребенка» добавить слова «государственной помощью многодетным и одиноким матерям».

В соответствии с этим изложить статью 94 следующим образом:

«Статья 94. Женщине в Эстонской ССР предоставляются равные права с мужчиной во всех областях хозяйственной, государственной, культурной и общественно-политической жизни.

Возможность осуществления этих прав женщин обеспечивается предоставлением женщине равного с мужчиной права на труд, оплату труда, отдых, социальное страхование и образование, государственной охраной интересов матери и ребенка, государственной помощью многодетным и одиноким матерям, предоставлением женщине при беременности отпусков с сохранением содержания, широкой сетью родильных домов, детских яслей и садов.»

32. В статье 104 слова «в Красной Армии» заменить словами «в рядах Вооруженных Сил СССР».

33. Первую часть статьи 107 изложить следующим образом:

«Статья 107. Выборы депутатов являются всеобщими: все граждане Эстонской ССР, достигшие 18 лет, независимо от расовой и национальной принадлежности, пола, вероисповедания, образовательного ценза, оседлости, социального происхождения, имущественного положения и прошлой деятельности, имеют право участвовать

nõdrameelsed ja isikud, kes kohtu poolt on süüdi mõistetud ühes valimisõiguste äravõtmisega.“

34. § 110 sõna „Punaväes“ asendada sõnadega „NSV Liidu relvastatud jõudude ridades“.

35. Kooskõlas ülaltoodud muudatuste ja täiendustega kinnitada Eesti NSV Konstitutsiooni (Põhiseaduse) redigeeritud eesti- ja venekeelne tekst vastavalt lisale.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
Esimees Ed. P ä l l.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
Sekretär V. T e l l i n g.

Tallinn, 13. aprillil 1949.

Lisa

Eesti NSV Ülemnõukogu seaduse „Eesti NSV Konstitutsiooni (Põhiseaduse) teksti muutmise ja täiendamise kohta“ juurde.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Konstitutsioon (Põhiseadus).

I peatükk.

Ühiskondlik korraldus.

§ 1. Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik on tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik.

§ 2. Eesti NSV poliitiliseks aluseks on kapitalistide ja suurmaaomanike võimu kukutamise ja proletariaadi diktatuuri kehtimapaneku tulemusena kindlustunud töörahva saadikute nõukogud.

§ 3. Kogu võim Eesti NSV-s kuulub linna ja maa töörahvale töörahva saadikute nõukogude näol.

§ 4. Eesti NSV majanduslikuks aluseks on sotsialistlik majandussüsteem ja tootmisriistade ning -vahendite sotsialistlik omandus, mis on kindlustunud kapitalistliku majandussüsteemi likvideerimise, suurtööstus-ettevõtete tootmisriistade ning -vahendite eraomanduse kaotamise ja nende ettevõtete, pankade, transpordi- ja sidevahendite natsionaliseerimise tulemusena, et täielikult kaotada inimese eksploatatsioon inimese poolt ja üles ehitada sotsialistlik ühiskond.

§ 5. Sotsialistlik omandus Eesti NSV-s esineb kas riikliku omanduse (kogu rahva vara) või kooperatiivse-kolhoosliku omanduse kujul (üksikute kolhooside omand, kooperatiivsete koondiste omand).

§ 6. Maa, maapõuevarad, veed, metsad, suured tehased ja vabrikud, kaevandused, murrud, raudtee-, vee- ja õhutransport, pangad, sidevahendid, riigi poolt organiseeritud suured põllumajanduslikud ettevõtted (sovhoosid, masina-traktorijaamad jms.), samuti ka kommunaal-ettevõtted ja suured

в выборах депутатов и быть избранными, за исключением умалишенных и лиц, осужденных судом с лишением избирательных прав.»

34. В статье 110 слова «Красной Армии» заменить словами «Вооруженных Сил СССР»

35. В соответствии с вышеприведенными изменениями и дополнениями утвердить проредактированный текст Конституции (Основного Закона) Эстонской ССР на эстонском и русском языках, согласно приложению.

Председатель Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР Эд. П я л л ь.

Секретарь Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР В. Т е л л и н г.

Таллин, 13 апреля 1949 г.

Приложение

к Закону Верховного Совета Эстонской ССР „Об изменении и дополнении текста Конституции (Основного Закона) Эстонской ССР“.

Конституция (Основной Закон) Эстонской Советской Социалистической Республики.

Глава I.

Общественное устройство.

Статья 1. Эстонская Советская Социалистическая Республика есть социалистическое государство рабочих и крестьян.

Статья 2. Политическую основу Эстонской ССР составляют Советы депутатов трудящихся, утвердившиеся в результате свержения власти капиталистов и крупных земельных собственников и установления диктатуры пролетариата.

Статья 3. Вся власть в Эстонской ССР принадлежит трудящимся города и деревни в лице Советов депутатов трудящихся.

Статья 4. Экономическую основу Эстонской ССР составляют социалистическая система хозяйства и социалистическая собственность на орудия и средства производства, утвердившиеся в результате ликвидации капиталистической системы хозяйства, отмены частной собственности на орудия и средства производства в крупных промышленных предприятиях и национализации этих предприятий, банков, транспорта и средств связи в целях полного уничтожения эксплуатации человека человеком и построения социалистического общества.

Статья 5. Социалистическая собственность в Эстонской ССР имеет либо форму государственной собственности (всенародное достояние), либо форму кооперативно-колхозной собственности (собственность отдельных колхозов, собственность кооперативных объединений).

Статья 6. Земля, ее недра, воды, леса, крупные заводы и фабрики, шахты, рудники, железнодорожный, водный и воздушный транспорт, банки, средства связи, организованные государством крупные сельскохозяйственные предприятия (совхозы, машинно-тракторные станции и

majad linnades ja tööstusasulais on riigi omand, see on kogu rahva vara.

§ 7. Kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondlikud ettevõtted koos nende elusa ja eluta inventariga, kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide poolt toodetavad saadused, samuti ka nende ühiskondlikud ehitised moodustavad kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omandi.

Igal kolhoositalundil on peale põhisissetuleku ühiskondlikust kolhoosimajapidamisest isiklikuks kasutamiseks talundi juures väike maatükk ja isiklikuks omandiks abimajapidamine sellel maatükil, elumaja, tootlikud kariloomad, kodulinnud ja põllumajanduslik väikeinventar — vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale.

§ 8. Sotsialistliku majandussüsteemi kõrval on Eesti NSV-s seadusega määratud piires lubatud üksiktalupoegade ja käsitöölise eramajapidamised ning väikesed tööstuslikud ja kaubanduslikud ettevõtted.

§ 9. Seadusega määratud piires talumajapidamiste käes olev maa kinnistatakse neile tasuta ning põliseks pidamiseks.

Kolhooside käes olev maa kinnistatakse neile tasuta ning tähtajata kasutamiseks, see on jäädavalt.

§ 10. Seadus kaitseb kodanike isikliku omanduse õigust nende töötuludele ja säästudele, elumajale ja kodusele abimajapidamisele, majapidamise inventarile ja kodusele tarbeesemele, isikliku tarvituse ja mugavuse esemele, samuti ka kodanike isikliku omandi pärimise õigust.

§ 11. Eesti NSV majandusliku elu määrab ja suunab riiklik rahvamajanduse plaan ühiskondliku rikkuse suurendamise, töörahva ainelise ja kultuurilise taseme järjekindla tõusu, NSV Liidu sõltumatuse kindlustamise ja ta kaitsevõime tugevdamise huvides.

§ 12. Töö on Eesti NSV-s iga töövõimelise kodaniku kohuseks ja auasjaks — põhimõttel: „kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma“.

Eesti NSV-s teostatakse sotsialismi põhimõtet: „igähelt tema võimete kohaselt, igähelt tema töö järgi“.

II peatükk.

Riiklik korraldus.

§ 13. Vastastikuse abistamise teostamiseks majanduslikul ja poliitilisel, samuti ka riigikaitse alal Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik liitus vabatahtlikult üheõiguslike nõukogude sotsialistlike vabariikidega: Vene NFSV, Ukraina NSV, Valge-Vene NSV, Usbeki NSV, Kasahhi NSV, Gruusia NSV, Aserbaidžani NSV, Leedu NSV, Moldaavia NSV, Läti NSV, Kirgiisi NSV, Tadžiki NSV, Ar-

t. p.), а также коммунальные предприятия и крупные дома в городах и промышленных пунктах являются государственной собственностью, то-есть всенародным достоянием.

Статья 7. Общественные предприятия в колхозах и кооперативных организациях с их живым и мертвым инвентарем, производимая колхозами и кооперативными организациями продукция, равно как их общественные постройки составляют общественную, социалистическую собственность колхозов и кооперативных организаций.

Каждый колхозный двор, кроме основного дохода от общественного колхозного хозяйства, имеет в личном пользовании небольшой приусадебный участок земли и в личной собственности подсобное хозяйство на приусадебном участке, жилой дом, продуктивный скот, птицу и мелкий сельскохозяйственный инвентарь — согласно уставу сельскохозяйственной артели.

Статья 8. Наряду с социалистической системой хозяйства в Эстонской ССР допускаются частные хозяйства единоличных крестьян, ремесленников и кустарей, мелкие частные промышленные и торговые предприятия в пределах, установленных законом.

Статья 9. Земля, занимаемая крестьянскими хозяйствами в пределах, установленных законом, закрепляется за ними в бесплатное и бессрочное пользование.

Земля, занимаемая колхозами, закрепляется за ними в бесплатное и бессрочное пользование, то-есть навечно.

Статья 10. Право личной собственности граждан на их трудовые доходы и сбережения, на жилой дом и подсобное домашнее хозяйство, на хозяйственный инвентарь и предметы домашнего обихода, на предметы личного потребления и удобства, равно как право наследования личной собственности граждан — охраняются законом.

Статья 11. Хозяйственная жизнь Эстонской ССР определяется и направляется государственным народнохозяйственным планом в интересах увеличения общественного богатства, неуклонного подъема материального и культурного уровня трудящихся, укрепления независимости ССР и усиления его обороноспособности.

Статья 12. Труд в Эстонской ССР является обязанностью и делом чести каждого способного к труду гражданина по принципу: «кто не работает, тот не ест».

В Эстонской ССР осуществляется принцип социализма: «от каждого по его способности, каждому по его труду».

Глава II.

Государственное устройство.

Статья 13. В целях осуществления взаимопомощи по линии экономической и политической, равно как и по линии обороны, Эстонская Советская Социалистическая Республика добровольно объединилась с равноправными Советскими Социалистическими Республиками: Российской СФСР, Украинской ССР, Белорусской ССР, Узбекской ССР, Казахской ССР, Грузинской

meenia NSV, Turkmeeni NSV, Karjala-Soome NSV — liitriigiks nimetusega Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit.

Sellest sihist lähtudes Eesti NSV tagab NSV Liidule tema kõrgemate riigivõimu-organite ja riigivalitsemis-organite õigused, mis on kindlaks määratud NSV Liidu Konstitutsiooni §-s 14.

Väljaspool NSV Liidu Konstitutsiooni § 14 eeskirju Eesti NSV teostab riigivõimu iseseisvalt, säilitades täielikult oma suveräänsed õigused.

§ 13-a. Eesti Nõukogude Sotsialistlikul Vabariigil on oma vabariiklikud väekoondised.

§ 13-b. Eesti Nõukogude Sotsialistlikul Vabariigil on õigus välisriikidega otsesesse suhtlemisse astuda, nendega kokkuleppeid sõlmida ja diplomaatilisi ning konsulaar-esindajaid vahetada.

§ 14. Eesti NSV koosseisu kuuluvad maakonnad: Harjumaa, Hiiumaa, Järvamaa, Jõgevamaa, Jõhvi-
maa, Läänemaa, Pärnumaa, Saaremaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa, Virumaa, Võrumaa ja linnad: Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu, Paldiski ja Kohtla-Järve, mis ei kuulu maakondadesse.

§ 15. Eesti NSV-le jääb õigus Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidust vabalt välja astuda.

§ 16. Eesti NSV territooriumi ei või muuta ilma Eesti NSV nõusolekuta.

§ 17. NSV Liidu seadused on kohuslikud Eesti NSV territooriumil.

§ 18. Eesti NSV iga kodanik on ühtlasi NSV Liidu kodanik.

Kõigi teiste liiduvabariikide kodanikel on Eesti NSV territooriumil samasugused õigused kui Eesti NSV kodanikel.

§ 19. Eesti NSV juhtimisele tema kõrgemate riigivõimu-organite ja riigivalitsemis-organite kaudu kuuluvad:

- a) Eesti NSV Konstitutsiooni kehtimapanek ja kontroll sellest kinnipidamise üle;
- b) Eesti NSV administratiiv-territoriaalse jaotuse, samuti maakondade ja valdade piiride määramine;
- c) Eesti NSV seadusandlus;
- d) riigikorra ja kodanike õiguste kaitse;
- e) Eesti NSV rahvamajanduse plaani kinnitamine;
- f) Eesti NSV riigieelarve ja selle täitmise aruande kinnitamine;
- g) riiklike ja kohalike maksude ja muude tulude kindlaksmääramine kooskõlas NSV Liidu seadusandlusega, samuti kohalike eelarvete täitmise juhtimine;

ССР, Азербайджанской ССР, Литовской ССР, Молдавской ССР, Латвийской ССР, Киргизской ССР, Таджикской ССР, Армянской ССР, Туркменской ССР, Карело-Финской ССР в союзное государство — Союз Советских Социалистических Республик.

Исходя из этого, Эстонская ССР обеспечивает за СССР в лице его высших органов государственной власти и органов государственного управления права, определенные статьей 14 Конституции СССР.

Вне пределов статьи 14 Конституции СССР, Эстонская ССР осуществляет государственную власть самостоятельно, сохраняя полностью свои суверенные права.

Статья 13-а. Эстонская Советская Социалистическая Республика имеет свои республиканские войсковые формирования.

Статья 13-б. Эстонская Советская Социалистическая Республика имеет право вступать в непосредственные сношения с иностранными государствами, заключать с ними соглашения и обмениваться дипломатическими и консульскими представителями.

Статья 14. Эстонская ССР состоит из уездов: Харьумаского, Хийумаского, Ярваского, Йыгевамаского, Йыхвимаского, Лянемаского, Пярнумаского, Сааремаского, Тартумаского, Валгамаского, Вильяндимаского, Вирумаского, Вырумаского и городов: Таллин, Тарту, Нарва, Пярну, Пальдиски и Кохтла-Ярве, не входящих в состав уездов.

Статья 15. Эстонская ССР сохраняет за собой право свободного выхода из Союза Советских Социалистических Республик.

Статья 16. Территория Эстонской ССР не может быть изменяема без согласия Эстонской ССР.

Статья 17. Законы СССР обязательны на территории Эстонской ССР.

Статья 18. Каждый гражданин Эстонской ССР является гражданином СССР.

Граждане всех других союзных республик пользуются на территории Эстонской ССР одинаковыми правами с гражданами Эстонской ССР.

Статья 19. Ведению Эстонской ССР в лице ее высших органов государственной власти и органов государственного управления подлежат:

- а) установление Конституции Эстонской ССР и контроль за ее соблюдением;
- б) установление административно-территориального деления Эстонской ССР, а также границ уездов и волостей;
- в) законодательство Эстонской ССР;
- г) охрана государственного порядка и прав граждан;
- д) утверждение народнохозяйственного плана Эстонской ССР;
- е) утверждение государственного бюджета Эстонской ССР и отчета о его исполнении;
- ж) установление, в соответствии с законодательством СССР, государственных и местных налогов, сборов и неналоговых доходов, а также руководство осуществлением местных бюджетов;

- h) kindlustus- ja hoiuasjanduse juhtimine;
- i) vabariikliku alluvusega pankade, tööstuslike, põllumajanduslike ja kaubanduslike ettevõtete ning organisatsioonide valitsemine, samuti ka kohaliku tööstuse juhtimine;
- j) hädulise alluvusega ettevõtete valitsemise ning seisukorra kontroll ja järelevalve;
- k) maakasutamise, samuti ka maapõuevarade, metsade ja vete kasutamise korra kindlaksmääramine;
- l) linnade ja muude asustatud kohtade elamu- ja kommunaalmajanduse, elamuehituse ning heaolu juhtimine;
- m) teede ehitamine, kohaliku transpordi ja sideasjanduse juhtimine;
- n) tööseadusandlus; abielu- ja perekonna-seadusandlus;
- o) tervishoiu juhtimine;
- p) sotsiaalkindlustuse juhtimine;
- r) alg-, kesk- ja kõrgema hariduse juhtimine;
- s) Eesti NSV kultuur-hariduslike ja teaduslike organisatsioonide ning asutiste juhtimine ja üldvabariikliku tähtsusega kultuur-hariduslike ja teaduslike organisatsioonide ja asutiste valitsemine;
- t) kehakultuuri ja spordi juhtimine ja korraldamine;
- u) Eesti NSV kohtuorganite korraldamine;
- v) Eesti NSV kodakondsuse õiguste andmine;
- õ) Eesti NSV kohtute poolt süüdimõistetud kodanike amnesteerimine ja neile armuandmine;
- ä) Eesti NSV väekoondiste moodustamise korra määramine;
- ö) Eesti NSV esinduse määramine rahvusvahelises suhtlemises.

III peatükk.

Eesti NSV kõrgemad riigivõimuorganid.

§ 20. Eesti NSV kõrgeimaks riigivõimu-organiks on Eesti NSV Ülemnõukogu.

§ 21. Eesti NSV Ülemnõukogu valitakse Eesti NSV kodanike poolt valimisringkondade järgi neljaks aastaks normiga: üks saadik 10 000 elaniku kohta.

§ 22. Eesti NSV Ülemnõukogu teostab kõiki õigusi, mis Eesti NSV Konstitutsiooni § 13 ja 19 järgi on antud Eesti NSV-le, kuivõrd need Konstitutsiooni põhjal ei kuulu Eesti NSV Ülemnõukogule aruandvate Eesti NSV organite: Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi, Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV ministeeriumide võimkonda.

- з) руководство страховым и сберегательным делом;
- и) управление банками, промышленными, сельскохозяйственными и торговыми предприятиями и организациями республиканского подчинения, а также руководство местной промышленностью;
- к) контроль и наблюдение за управлением и состоянием предприятий союзного подчинения;
- л) установление порядка землепользования, а равно пользования недрами, лесами и водами;
- м) руководство жилищным и коммунальным хозяйством, жилищным строительством и благоустройством городов и других населенных мест;
- н) дорожное строительство, руководство местным транспортом и связью;
- о) законодательство о труде; законодательство о браке и семье;
- п) руководство делом здравоохранения;
- р) руководство делом социального обеспечения;
- с) руководство делом начального, среднего и высшего образования;
- т) руководство культурно-просветительными и научными организациями и учреждениями Эстонской ССР и управление культурно-просветительными и научными организациями и учреждениями общереспубликанского значения;
- у) руководство и организация дела физической культуры и спорта;
- ф) организация судебных органов Эстонской ССР;
- х) предоставление прав гражданства Эстонской ССР;
- ц) амнистия и помилование граждан, осужденных судебными органами Эстонской ССР;
- ч) установление порядка образования войсковых формирований Эстонской ССР;
- ш) установление представительства Эстонской ССР в международных сношениях.

Глава III.

Высшие органы государственной власти Эстонской ССР.

Статья 20. Высшим органом государственной власти Эстонской ССР является Верховный Совет Эстонской ССР.

Статья 21. Верховный Совет Эстонской ССР избирается гражданами Эстонской ССР по избирательным округам сроком на четыре года по норме: один депутат на 10 тысяч населения.

Статья 22. Верховный Совет Эстонской ССР осуществляет все права, присвоенные Эстонской ССР согласно статьям 13 и 19 Конституции Эстонской ССР, поскольку они не входят, в силу Конституции, в компетенцию подотчетных Верховному Совету Эстонской ССР органов Эстонской ССР: Президиума Верховного Совета Эстонской ССР, Совета Министров Эстонской ССР и Министерств Эстонской ССР.

§ 23. Eesti NSV Ülemnõukogu on Eesti NSV ainus seadusandlik organ.

§ 24. Seadus loetakse kinnitatuks, kui ta on vastu võetud Eesti NSV Ülemnõukogu poolt liht- häälteenamusega.

§ 25. Eesti NSV Ülemnõukogu poolt vastuvõetud seadused avaldatakse eesti ja vene keeles Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe ja sekretäri allkirjadega.

§ 26. Eesti NSV Ülemnõukogu valib Eesti NSV Ülemnõukogu juhataja ja tema kaks asetäitjat.

§ 27. Eesti NSV Ülemnõukogu juhataja juhatab Eesti NSV Ülemnõukogu istungeid ja juhib tema sisekorda.

§ 28. Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärgud kutsutakse kokku Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kaks korda aastas.

Erakorralised istungjärgud kutsutakse kokku Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt tema äranägemisel või ühe kolmandiku Ülemnõukogu saadikute nõudmisel.

§ 29. Eesti NSV Ülemnõukogu valib Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi järgmises koosseisus: Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees, kaks esimehe asetäitjat, Presiidiumi sekretär ja viis Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi liiget.

§ 30. Kogu oma tegevusest Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium annab aru Eesti NSV Ülemnõukogule.

§ 31. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium:

- a) kutsub kokku Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärgud;
- b) tõlgitseb Eesti NSV seadusi, annab seadlusi;
- c) korraldab rahvahääletuse (referendumi);
- d) tühistab Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusi ja korraldusi, samuti ka maakondade tööraha saadikute nõukogude otsuseid ja korraldusi, kui need ei vasta seadusele;
- e) Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärkude vaheajal vabastab ametist ja nimetab Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe ettepanekul ametisse Eesti NSV üksikuid ministreid, esitades need hiljem kinnitamiseks Eesti NSV Ülemnõukogule;
- f) määrab kindlaks ja annab Eesti NSV aunime-tusi;
- g) autasustab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjadega;
- h) teostab armuandmise õigust kodanike suhtes, kes on süüdi mõistetud Eesti NSV kohtute poolt;
- i) nimetab ja kutsub ära Eesti NSV diplomaatilisi esindajaid välisriikides;

Статья 23. Верховный Совет Эстонской ССР является единственным законодательным органом Эстонской ССР.

Статья 24. Закон считается утвержденным, если он принят Верховным Советом Эстонской ССР простым большинством голосов.

Статья 25. Законы, принятые Верховным Советом Эстонской ССР, публикуются на эстонском и русском языках за подписями Председателя и Секретаря Президиума Верховного Совета Эстонской ССР.

Статья 26. Верховный Совет Эстонской ССР избирает Председателя Верховного Совета Эстонской ССР и двух его заместителей.

Статья 27. Председатель Верховного Совета Эстонской ССР руководит заседаниями Верховного Совета Эстонской ССР и ведает его внутренним распорядком.

Статья 28. Сессии Верховного Совета Эстонской ССР созываются Президиумом Верховного Совета Эстонской ССР два раза в год.

Внеочередные сессии созываются Президиумом Верховного Совета Эстонской ССР по его усмотрению или по требованию одной трети депутатов Верховного Совета.

Статья 29. Верховный Совет Эстонской ССР избирает Президиум Верховного Совета Эстонской ССР в составе: Председателя Президиума Верховного Совета Эстонской ССР, двух заместителей Председателя, Секретаря Президиума и пяти членов Президиума Верховного Совета Эстонской ССР.

Статья 30. Президиум Верховного Совета Эстонской ССР подотчетен Верховному Совету Эстонской ССР во всей своей деятельности.

Статья 31. Президиум Верховного Совета Эстонской ССР:

- a) созывает сессии Верховного Совета Эстонской ССР;
- б) дает толкование законов Эстонской ССР, издает указы;
- в) производит всенародный опрос (референдум);
- г) отменяет постановления и распоряжения Совета Министров Эстонской ССР, а также решения и распоряжения уездных Советов депутатов трудящихся, в случае их несоответствия закону;
- д) в период между сессиями Верховного Совета Эстонской ССР, по представлению Председателя Совета Министров Эстонской ССР, освобождает от должности и назначает отдельных Министров Эстонской ССР с последующим внесением на утверждение Верховного Совета Эстонской ССР;
- е) устанавливает и присваивает почетные звания Эстонской ССР;
- ж) награждает почетными грамотами Президиума Верховного Совета Эстонской ССР;
- з) осуществляет право помилования граждан, осужденных судебными органами Эстонской ССР;
- и) назначает и отзывает дипломатических представителей Эстонской ССР в иностранных государствах;

j) võtab vastu tenra juurde akrediteeritud välisriikide diplomaatiliste esindajate voli- ja ära-
kutsumiskirjad.

§ 32. Eesti NSV Ülemnõukogu valib mandaatkomisjoni, kes kontrollib Eesti NSV Ülemnõukogu saadikute volitusi.

Mandaatkomisjoni esitusel Eesti NSV Ülemnõukogu otsustab, kas volitusi tunnustada või üksikute saadikute valimised tühistada.

§ 33. Eesti NSV Ülemnõukogu määrab, kui ta peab seda vajalikuks, uurimis- ja revisjonikomisjone ükskõik millise küsimuse kohta.

Kõik asutised ja ametiisikud on kohustatud nende komisjonide nõudmisi täitma ning esitama neile vajalikud materjalid ja dokumendid.

§ 34. Eesti NSV Ülemnõukogu saadikut ei või ilma Eesti NSV Ülemnõukogu nõusolekuta kohtulike vastutusele võtta või vahistada, Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärgude vaheajal aga mitte ilma Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

§ 35. Eesti NSV Ülemnõukogu volituste lõppemisel määrab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium uued valimised, mis peavad toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates Eesti NSV Ülemnõukogu volituste lõppemisest.

§ 36. Eesti NSV Ülemnõukogu volituste lõppemisel säilitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium oma volitused kuni Eesti NSV uue Ülemnõukogu Presiidiumi moodustamiseni Eesti NSV uuestivalitud Ülemnõukogu poolt.

§ 37. Eesti NSV uue Ülemnõukogu kutsub kokku Eesti NSV Ülemnõukogu eelmise koosseisu Presiidium mitte hiljem kui kolm kuud pärast valimisi.

§ 38. Eesti NSV Ülemnõukogu moodustab Eesti NSV valitsuse — Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

IV peatükk.

Eesti NSV riigivalitsemisorganid.

§ 39. Eesti NSV kõrgeimaks täidesaatvaks ja korraldavaks riigivõimu-organiks on Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

§ 40. Eesti NSV Ministrite Nõukogu on vastutav Eesti NSV Ülemnõukogu ees ja annab temale aru, kuid Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärgude vaheajal on ta vastutav Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi ees, kellele ta annab aru.

§ 41. Eesti NSV Ministrite Nõukogu annab määrusi ja korraldusi NSV Liidu ja Eesti NSV sea-

к) принимает верительные и отзывные грамоты аккредитованных при нем дипломатических представителей иностранных государств.

Статья 32. Верховный Совет Эстонской ССР избирает мандатную комиссию, которая проверяет полномочия депутатов Верховного Совета Эстонской ССР.

По представлению мандатной комиссии Верховный Совет Эстонской ССР решает либо признать полномочия, либо кассировать выборы отдельных депутатов.

Статья 33. Верховный Совет Эстонской ССР назначает, когда он сочтет необходимым, следственные и ревизионные комиссии по любому вопросу.

Все учреждения и должностные лица обязаны выполнять требования этих комиссий и представлять им необходимые материалы и документы.

Статья 34. Депутат Верховного Совета Эстонской ССР не может быть привлечен к судебной ответственности или арестован без согласия Верховного Совета Эстонской ССР, а в период между сессиями Верховного Совета Эстонской ССР — без согласия Президиума Верховного Совета Эстонской ССР.

Статья 35. По истечении полномочий Верховного Совета Эстонской ССР Президиум Верховного Совета Эстонской ССР назначает новые выборы в срок не более двух месяцев со дня истечения полномочий Верховного Совета Эстонской ССР.

Статья 36. По истечении полномочий Верховного Совета Эстонской ССР Президиум Верховного Совета Эстонской ССР сохраняет свои полномочия вплоть до образования вновь избранным Верховным Советом Эстонской ССР нового Президиума Верховного Совета Эстонской ССР.

Статья 37. Вновь избранный Верховный Совет Эстонской ССР созывается Президиумом Верховного Совета Эстонской ССР прежнего созыва не позже, как через три месяца после выборов.

Статья 38. Верховный Совет Эстонской ССР образует Правительство Эстонской ССР — Совет Министров Эстонской ССР.

Глава IV.

Органы государственного управления Эстонской ССР.

Статья 39. Высшим исполнительным и распорядительным органом государственной власти Эстонской ССР является Совет Министров Эстонской ССР.

Статья 40. Совет Министров Эстонской ССР ответственен перед Верховным Советом Эстонской ССР и ему подотчетен, а в период между сессиями Верховного Совета Эстонской ССР — перед Президиумом Верховного Совета Эстонской ССР, которому подотчетен.

Статья 41. Совет Министров Эстонской ССР издает постановления и распоряжения на основе

duste, samuti ka NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste põhjal ja nende täitmiseks ning kontrollib nende täitmist.

§ 42. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrused ja korraldused on täitmiseks kohuslikud kogu Eesti NSV territooriumil.

§ 43. Eesti NSV Ministrite Nõukogu:

- a) ühendab ja suunab Eesti NSV vabariiklike ja liidu-vabariiklike ministeeriumide ja teiste temale alluvate asutiste tööd; ühendab ja kontrollib üleliiduliste ministeeriumide volinike tööd;
- b) koostab Eesti NSV rahvamajanduse plaani, esitab selle Eesti NSV Ülemnõukogule kinnitamiseks ja võtab tarvitusele abinõud rahvamajanduse plaani täitmiseks;
- c) koostab Eesti NSV riigieelarve ja kohalike eelarvete kokkuvõtte, esitab riigieelarve Eesti NSV Ülemnõukogule kinnitamiseks ja võtab tarvitusele abinõud Eesti NSV riigieelarve ning kohalike eelarvete täitmiseks;
- d) võtab tarvitusele abinõud ühiskondliku korra kindlustamiseks, riigi huvide ja kodanike õiguste kaitseks;
- e) juhhib ja kontrollib maakondade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede tööd;
- f) moodustab vajaduse korral Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures erikomiteesid ja peavalitsusi majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö alal;
- g) juhhib Eesti NSV väekoondiste organiseerimist;
- h) teostab juhtimist Eesti NSV suhtlemises välisriikidega, lähtudes NSV Liidu poolt määratud üldkorra liiduvabariikide vastastikuste suhete kohta välisriikidega.

§ 44. Eesti NSV Ministrite Nõukogul on õigus Eesti NSV ministrite käskkirju ja juhendeid ning maakondade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede otsuseid ja korraldusi tühistada, samuti ka maakondade tööraha saadikute nõukogude otsuste ja korralduste täitmist seisma panna.

§ 45. Eesti NSV Ministrite Nõukogu moodustatakse Eesti NSV Ülemnõukogu poolt järgmises koosseisus:

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees;

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitjad;

Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoni esimees;

Eesti NSV ministrid;

Kunstide Valitsuse juhataja;

Kultuur-hariduslike Asutiste Komitee esimees.

и во исполнение законов СССР и Эстонской ССР, постановлений и распоряжений Совета Министров СССР и проверяет их исполнение.

Статья 42. Постановления и распоряжения Совета Министров Эстонской ССР обязательны к исполнению на всей территории Эстонской ССР.

Статья 43. Совет Министров Эстонской ССР:

- a) объединяет и направляет работу республиканских и союзно-республиканских Министерств Эстонской ССР и других подведомственных ему учреждений; объединяет и проверяет работу уполномоченных общесоюзных Министерств;
- б) составляет народнохозяйственный план Эстонской ССР, вносит его на утверждение Верховного Совета Эстонской ССР и принимает меры по осуществлению народнохозяйственного плана;
- в) составляет государственный бюджет Эстонской ССР и свод местных бюджетов Эстонской ССР, вносит государственный бюджет на утверждение Верховного Совета Эстонской ССР и принимает меры по осуществлению государственного и местных бюджетов Эстонской ССР;
- г) принимает меры по обеспечению общественного порядка, защите интересов государства и охране прав граждан;
- д) руководит и проверяет работу исполнительных комитетов уездных Советов депутатов трудящихся;
- е) образует, в случае необходимости, специальные Комитеты и Главные Управления при Совете Министров Эстонской ССР по делам хозяйственного и культурного строительства;
- ж) руководит организацией войсковых формирований Эстонской ССР;
- з) осуществляет руководство в области сношений Эстонской ССР с иностранными государствами, исходя из общего установленного Союзом СССР порядка во взаимоотношениях союзных республик с иностранными государствами.

Статья 44. Совет Министров Эстонской ССР имеет право отменять приказы и инструкции Министров Эстонской ССР, решения и распоряжения исполнительных комитетов уездных Советов депутатов трудящихся, а также приостанавливать решения и распоряжения уездных Советов депутатов трудящихся.

Статья 45. Совет Министров Эстонской ССР образуется Верховным Советом Эстонской ССР в составе:

Председателя Совета Министров Эстонской ССР;

Заместителей Председателя Совета Министров Эстонской ССР;

Председателя Государственной Плановой Комиссии Эстонской ССР;

Министров Эстонской ССР;

Начальника Управления по делам искусств;

Председателя Комитета по делам культурно-просветительных учреждений.

§ 46. Eesti NSV ministrid juhivad Eesti NSV võimkonda kuuluvaid riigivalitsemise alasid.

§ 47. Eesti NSV ministrid annavad vastavate ministeeriumide võimupiires käskkirju ja juhendeid NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste, NSV Liidu liidu-vabariiklike ministeeriumide käskkirjade ja juhendite alusel ja täitmiseks ning kontrollivad nende täitmist.

§ 48. Eesti NSV ministeeriumid on kas liidu-vabariiklikud või vabariiklikud.

Eesti NSV liidu-vabariiklike ministeeriumide hulka kuuluvad:

Kalatööstuse Ministeerium;
 Kaubandusministeerium;
 Kergetööstuse Ministeerium;
 Kinematograafia Ministeerium;
 Kohtuministeerium;
 Metsa- ja Paberitööstuse Ministeerium;
 Metsamajanduse Ministeerium;
 Põllumajanduse Ministeerium;
 Rahandusministeerium;
 Relvastatud Jõudude Ministeerium;
 Riigikontrolli Ministeerium;
 Riikliku Julgeoleku Ministeerium;
 Siseministeerium;
 Sovhooside Ministeerium;
 Tervishoiu Ministeerium;
 Toiduainete Tööstuse Ministeerium;
 Välisministeerium.

Vabariiklike ministeeriumide hulka kuuluvad:

Ehituse ja Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium;
 Haridusministeerium;
 Kohaliku Tööstuse Ministeerium;
 Kommunaalmajanduse Ministeerium;
 Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministeerium;
 Sotsiaalkindlustuse Ministeerium.

§ 49. Eesti NSV liidu-vabariiklikud ministeeriumid, alludes nii Eesti NSV Ministrite Nõukogule kui ka NSV Liidu vastavatele liidu-vabariiklikele ministeeriumidele, juhivad neile usaldatud riigivalitsemise alasid Eesti NSV-s, välja arvatud ainult piiratud arv ettevõtteid nimistu alusel, mille kindlatab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium.

§ 50. Eesti NSV vabariiklikud ministeeriumid juhivad neile usaldatud riigivalitsemise alasid, alludes otseselt Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

§ 51. Eesti NSV valitsus või Eesti NSV minister, kelle poole on pöördunud Eesti NSV Ülemnõukogu saadik arupärimisega, on kohustatud hiljemalt kolme päeva jooksul andma Eesti NSV Ülemnõukogus suulise või kirjaliku vastuse.

Статья 46. Министры Эстонской ССР руководят отраслями государственного управления, входящими в компетенцию Эстонской ССР.

Статья 47. Министры Эстонской ССР издают в пределах компетенции соответствующих Министерств приказы и инструкции на основании и во исполнение законов СССР и Эстонской ССР, постановлений и распоряжений Совета Министров СССР и Совета Министров Эстонской ССР, приказов и инструкций союзно-республиканских Министерств СССР и проверяют их исполнение.

Статья 48. Министерства Эстонской ССР являются или союзно-республиканскими или республиканскими.

К союзно-республиканским Министерством Эстонской ССР относятся Министерства Эстонской ССР:

Рыбной промышленности;
 Торговли;
 Легкой промышленности;
 Кинематографии;
 Юстиции;
 Лесной и бумажной промышленности;
 Лесного хозяйства;
 Сельского хозяйства;
 Финансов;
 Вооруженных Сил;
 Государственного контроля;
 Государственной безопасности;
 Внутренних дел;
 Совхозов;
 Здравоохранения;
 Пищевой промышленности;
 Иностранных дел.

К республиканским Министерством относятся Министерства Эстонской ССР:

Жилищно-гражданского строительства и промышленности строительных материалов;
 Просвещения;
 Местной промышленности;
 Коммунального хозяйства;
 Сланцевой и химической промышленности;
 Социального обеспечения.

Статья 49. Союзно-республиканские Министерства Эстонской ССР руководят порученными им отраслями государственного управления Эстонской ССР, за исключением лишь ограниченного числа предприятий по списку, утверждаемому Президиумом Верховного Совета СССР, подчиняясь как Совету Министров Эстонской ССР, так и соответствующим союзно-республиканским Министерством СССР.

Статья 50. Республиканские Министерства Эстонской ССР руководят порученными им отраслями государственного управления, подчиняясь непосредственно Совету Министров Эстонской ССР.

Статья 51. Правительство Эстонской ССР или Министр Эстонской ССР, к которым обращен запрос депутата Верховного Совета Эстонской ССР, обязаны не более, чем в трехдневный срок дать устный или письменный ответ в Верховном Совете Эстонской ССР.

V peatükk.

Kohalikud riigivõimu-organid.

§ 52. Riigivõimu-organeks maakondades, linnades, valdades, alevites ja külades on töörahva saadikute nõukogud.

§ 53. Maakondade, linnade, valdade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogud valitakse vastava maakonna, linna, valla, alevi või küla töörahva poolt kaheks aastaks.

§ 54. Maakondade, linnade, valdade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogud juhivad oma territooriumil kultuurpoliitilist ja majanduslikku ülesehitustööd, määravad kindlaks kohaliku eelarve, juhivad neile alluvate valitsemisorganite tegevust, kindlustavad riigikorra kaitset, aitavad kaasa maa kaitsevõime tugevdamisele ning kindlustavad saduste täitmist ja kodanike õiguste kaitset.

§ 55. Töörahva saadikute nõukogud võtavad vastu otsuseid ja annavad korraldusi neile NSV Liidu ja Eesti NSV seadustega antud õiguste piires.

§ 56. Maakondade, linnade, valdade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täidesaatvaks ja korraldavaks organeks on nende poolt valitavad täitevkomiteed järgmises koosseisus: esimees, tema asetäitjad, sekretär ja liikmed.

§ 57. Töörahva saadikute nõukogude täidesaatvaks ja korraldavaks organiks väikestes valdades, linnades, alevites ja külades on vastavate töörahva saadikute nõukogude poolt valitavad esimees, esimehe asetäitja ja sekretär.

§ 58. Töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed teostavad oma territooriumil kultuurpoliitilise ja majandusliku ülesehitustöö juhtimist vastavate töörahva saadikute nõukogude ja kõrgema astme riigorganite otsuste alusel.

§ 59. Maakondade töörahva saadikute nõukogude istungjärgud kutsutakse kokku nende täitevkomiteede poolt vähemalt neli korda aastas.

§ 60. Valdade töörahva saadikute nõukogude istungjärgud kutsutakse kokku nende täidesaatvate organite poolt vähemalt kuus korda aastas.

§ 61. Linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude istungjärgud kutsutakse kokku nende täidesaatvate organite poolt vähemalt üks kord kuus.

§ 62. Töörahva saadikute nõukogud valivad oma istungjärgu ajaks juhataja ja sekretäri koosolekute juhatamiseks.

Külanõukogu esimees kutsub kokku külanõukogu ja juhatab selle koosolekuid.

§ 63. Töörahva saadikute nõukogude täidesaatvad organid annavad otseselt aru nii töörahva saadikute nõukogule, kes on nad valinud, kui ka töörahva saadikute kõrgema astme nõukogu täidesaatvale organile.

Глава V.

Местные органы государственной власти.

Статья 52. Органами государственной власти в уездах, городах, волостях, поселках и селах являются Советы депутатов трудящихся.

Статья 53. Уездные, городские, волостные, поселковые и сельские Советы депутатов трудящихся избираются соответственно трудящимися уезда, города, волости, поселка, села сроком на два года.

Статья 54. Советы депутатов трудящихся уезда, города, волости, поселка, села руководят культурно-политическим и хозяйственным строительством на своей территории, устанавливают местный бюджет, руководят деятельностью подчиненных им органов управления, обеспечивают охрану государственного порядка, содействуют усилению обороноспособности страны, обеспечивают соблюдение законов и охраны прав граждан.

Статья 55. Советы депутатов трудящихся принимают решения и дают распоряжения в пределах прав, предоставленных им законами СССР и Эстонской ССР.

Статья 56. Исполнительными и распорядительными органами уездных, городских, волостных, поселковых и сельских Советов депутатов трудящихся являются избираемые ими исполнительные комитеты в составе председателя, его заместителей, секретаря и членов.

Статья 57. Исполнительными и распорядительными органами Советов депутатов трудящихся в небольших волостях, городах, поселках и селах являются избираемые соответствующими Советами депутатов трудящихся председатель, заместитель председателя и секретарь.

Статья 58. Исполнительные комитеты Советов депутатов трудящихся осуществляют руководство культурно-политическим и хозяйственным строительством на своей территории на основе решений соответствующих Советов депутатов трудящихся и вышестоящих государственных органов.

Статья 59. Сессии уездных Советов депутатов трудящихся созываются их исполнительными комитетами не реже четырех раз в год.

Статья 60. Сессии волостных Советов депутатов трудящихся созываются их исполнительными органами не реже шести раз в год.

Статья 61. Сессии городских, поселковых и сельских Советов депутатов трудящихся созываются их исполнительными органами не реже одного раза в месяц.

Статья 62. Советы депутатов трудящихся избирают на время своей сессии председателя и секретаря для ведения заседаний сессии.

Председатель сельского Совета созывает сельский Совет и ведет его заседания.

Статья 63. Исполнительные органы Советов депутатов трудящихся непосредственно подотчетны как Совету депутатов трудящихся, их избравшему, так и исполнительному органу вышестоящего Совета депутатов трудящихся.

§ 64. Tööraha saadikute nõukogude kõrgema astme täitevkomiteedel on õigus alama astme täitevkomiteede otsuseid ja korraldusi tühistada ja tööraha saadikute alama astme nõukogude otsuste ja korralduste täitmist seisma panna.

§ 65. Tööraha saadikute kõrgema astme nõukogudel on õigus tööraha saadikute alama astme nõukogude ja nende täitevkomiteede otsuseid ja korraldusi tühistada.

§ 66. Maakondade tööraha saadikute nõukogud moodustavad järgmised täitevkomiteede osakonnad:

kaubandusosakond;
kohaliku tööstuse osakond;
kommunaalmajanduse osakond;
kultuur-hariduse osakond;
põllumajanduse osakond;
rahandusosakond;
rahvahariduse osakond;
sotsiaalkindlustuse osakond;
teede osakond;
tervishoiu osakond;
üldosakond;
plaanikomisjon;
kaadrite sektor täitevkomitee esimehe juures.

Peale selle võivad maakondade tööraha saadikute nõukogud vastavalt maakonna majanduse iseärasustele moodustada vastavate ministeeriumide kinnitusel ka teisi osakondi ja valitsusi.

§ 67. Vastavalt maakonna oludele üleliidulised ministeeriumid ja Siseministeerium moodustavad NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste alusel oma valitsused maakondade tööraha saadikute nõukogude juures.

§ 68. Maakondade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad ja valitsused alluvad oma tegevuses nii maakonna tööraha saadikute nõukogule ja tema täitevkomiteele kui ka Eesti NSV vastavale ministeeriumile.

§ 69. Linnade tööraha saadikute nõukogud moodustavad järgmised täitevkomiteede osakonnad:

kaubandusosakond;
kohaliku tööstuse osakond;
kommunaalmajanduse osakond;
kultuur-hariduse osakond;
rahandusosakond;
rahvahariduse osakond;
sotsiaalkindlustuse osakond;
tervishoiu osakond;
üldosakond;
plaanikomisjon;

kaadrite sektor täitevkomitee esimehe juures ja peale selle, vastavalt linna- ja äärelinnamajanduse iseärasustele:

põllumajanduse osakond.

§ 70. Linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad alluvad oma tegevuses

Статья 64. Вышестоящие исполнительные комитеты Советов депутатов трудящихся имеют право отменять решения и распоряжения нижестоящих исполнительных комитетов и приостанавливать решения и распоряжения нижестоящих Советов депутатов трудящихся.

Статья 65. Вышестоящие Советы депутатов трудящихся имеют право отменять решения и распоряжения нижестоящих Советов депутатов трудящихся и их исполнительных комитетов.

Статья 66. Уездные Советы депутатов трудящихся создают нижеследующие отделы исполнительных комитетов:

торговли;
местной промышленности;
коммунального хозяйства;
культурно-просветительной работы;
сельского хозяйства;
финансовый;
народного образования;
социального обеспечения;
дорожный;
здравоохранения;
общий;
плановую комиссию;
сектор кадров при председателе исполнительного комитета.

Кроме того, в соответствии с особенностями хозяйства уезда с утверждения соответствующих Министерств уездные Советы депутатов трудящихся могут создавать и иные отделы или управления.

Статья 67. В соответствии с условиями уезда на основе законов СССР и Эстонской ССР, общесоюзные Министерства и Министерство Внутренних Дел создают при уездных Советах депутатов трудящихся свои управления.

Статья 68. Отделы и управления исполнительных комитетов уездных Советов депутатов трудящихся подчиняются в своей деятельности как уездному Совету депутатов трудящихся и его исполнительному комитету, так и соответствующему Министерству Эстонской ССР.

Статья 69. Городские Советы депутатов трудящихся образуют следующие отделы исполнительных комитетов:

торговли;
местной промышленности;
коммунального хозяйства;
культурно-просветительной работы;
финансовый;
народного образования;
социального обеспечения;
здравоохранения;
общий;
плановую комиссию;

сектор кадров при председателе исполнительного комитета и, кроме того, в соответствии с особенностями городского и пригородного хозяйства:

сельского хозяйства.

Статья 70. Отделы исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся подчи-

nii vastava linna tööraha saadikute nõukogule ja tema täitevkomiteele kui ka maakonna tööraha saadikute nõukogu täitevkomitee vastavale osakonnale.

§ 71. Tallinna, Tartu, Narva, Pärnu, Paldiski ja Kohtla-Järve linna tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad alluvad oma tegevuses nii oma linna tööraha saadikute nõukogule ja tema täitevkomiteele kui ka otseselt Eesti NSV vastavale ministeeriumile.

§ 72. Tööraha saadikute nõukogude volituste lõppemisel säilitavad nende täidesaatvad ja korraldavad organid oma volitused kuni uute täidesaatvate ja korraldavate organite moodustamiseni uuestivalitud tööraha saadikute nõukogude poolt.

VI peatükk.

Eesti NSV eelarve.

§ 73. Eesti NSV riigieelarve koostatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt ja esitatakse Eesti NSV Ülemnõukogule kinnitamiseks.

Eesti NSV Ülemnõukogu poolt kinnitatud Eesti NSV riigieelarve avaldatakse üldiseks teadmiseks.

§ 74. Eesti NSV Ülemnõukogu valib eelarvekomisjoni, kes esitab Ülemnõukogule oma seisukoha Eesti NSV riigieelarve kohta.

§ 75. Eesti NSV riigieelarve täitmise aruanne kinnitatakse Eesti NSV Ülemnõukogu poolt ja avaldatakse üldiseks teadmiseks.

§ 76. Maakondade, linnade, valdade, alevite ja külade nõukogude eelarved sisaldavad tulusid kohalikest majandusest, neile eraldatava osa nende teritooriumil laekuvaist riigituludest ja ka laekumisi kohalikest maksudest piires, mis on kindlaks määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

VII peatükk.

Kohus ja prokuratuur.

§ 77. Õigusemõistmist Eesti NSV-s teostavad Eesti NSV Ülemkohus, maakonnakohtud ja rahvakohtud, samuti ka NSV Liidu erikohtud, mis moodustatakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt.

§ 78. Asjade arutamine toimub kõigis kohtuis rahvakaasistujate osavõtul, välja arvatud seaduses eraldi ettenähtud juhtumid.

§ 79. Eesti NSV Ülemkohus on Eesti NSV kõrgeim kohtuorgan. Eesti NSV Ülemkohtule pannakse Eesti NSV kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve.

§ 80. Eesti NSV Ülemkohus valitakse Eesti NSV Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

niaются в своей деятельности как городскому Совету депутатов трудящихся и его исполнительному комитету, так и соответствующему отделу исполнительного комитета уездного Совета депутатов трудящихся.

Статья 71. Отделы исполнительных комитетов городских Советов депутатов трудящихся городов Таллин, Тарту, Нарва, Пярну, Пальдиски и Кохтла-Ярве подчиняются в своей деятельности как Советам депутатов трудящихся этих городов и их исполнительным комитетам, так и соответствующему Министерству Эстонской ССР непосредственно.

Статья 72. По истечении полномочий Советов депутатов трудящихся их исполнительные и распорядительные органы сохраняют свои полномочия вплоть до образования вновь избранными Советами депутатов трудящихся новых исполнительных и распорядительных органов.

Глава VI.

Бюджет Эстонской ССР.

Статья 73. Государственный бюджет Эстонской ССР составляется Советом Министров Эстонской ССР и вносится им на утверждение Верховного Совета Эстонской ССР.

Утвержденный Верховным Советом Эстонской ССР государственный бюджет Эстонской ССР публикуется во всеобщее сведение.

Статья 74. Верховный Совет Эстонской ССР избирает бюджетную комиссию, которая докладывает Верховному Совету свое заключение по государственному бюджету Эстонской ССР.

Статья 75. Отчет об исполнении государственного бюджета Эстонской ССР утверждается Верховным Советом Эстонской ССР и публикуется во всеобщее сведение.

Статья 76. В бюджеты уездных, городских, волостных, поселковых и сельских Советов включаются доходы от местного хозяйства, отчисления от поступающих на их территории государственных доходов, а также поступления от местных налогов и сборов в размерах, устанавливаемых законодательством СССР и Эстонской ССР.

Глава VII.

Суд и прокуратура.

Статья 77. Правосудие в Эстонской ССР осуществляется Верховным Судом Эстонской ССР, уездными и народными судами, а также специальными судами СССР, создаваемыми по постановлениям Верховного Совета СССР.

Статья 78. Рассмотрение дел во всех судах осуществляется с участием народных заседателей, кроме случаев, специально предусмотренных законом.

Статья 79. Верховный Суд Эстонской ССР является высшим судебным органом Эстонской ССР. На Верховный Суд Эстонской ССР возлагается надзор за судебной деятельностью всех судебных органов Эстонской ССР.

Статья 80. Верховный Суд Эстонской ССР избирается Верховным Советом Эстонской ССР сроком на пять лет.

§ 81. Maakonnakohtud valitakse maakondade töörahva saadikute nõukogude poolt viieks aastaks.

§ 82. Rahvakohtud valitakse linnade ja maakondade kodanike poolt üldise, otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel, salajasel hääletamisel kolmeks aastaks.

§ 83. Kohtupidamine Eesti NSV-s toimub eesti keeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei oska, tagatakse täielik tutvumine kohtuasja materjalidega tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 84. Asjaarutamine Eesti NSV kõigis kohtuis on avalik, kuivõrd seadus ei ole teinud erandeid, kusjuures kaebalusele tagatakse kaitse õigus.

§ 85. Kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 86. Kõrgemat järelevalvet seaduste täpse täitmise üle kõigi ministeeriumide ja neile alluvate asutiste, samuti ka üksikute ametiisikute ja ka Eesti NSV territooriumil asuvate kodanike poolt, teostab NSV Liidu peaprokurör nii otseselt kui ka Eesti NSV prokuröri kaudu.

§ 87. Eesti NSV prokuröri nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

§ 88. Maakondade ja linnade prokurörid nimetatakse ametisse Eesti NSV prokuröri poolt NSV Liidu peaprokuröri kinnitamisel viieks aastaks.

§ 89. Prokuratuuri-organid teostavad oma funktsioone sõltumata ükskõik milliseist kohalikest organist, alludes ainult NSV Liidu peaprokurörile.

VIII peatükk.

Kodanike põhiõigused ja kohused.

§ 90. Eesti NSV kodanikel on õigus tööle, see on õigus olla kindlustatud tööga, kusjuures nende töö eest tasutakse vastavalt töö hulga ja kvaliteedile.

Õigus tööle kindlustatakse rahvamajanduse sotsialistliku organisatsiooniga, nõukogude ühiskonna tootmisjõudude järjekindla kasvuga, majanduskriiside võimaluse kõrvaldamisega ja tööpuuduse likvideerimisega.

§ 91. Eesti NSV kodanikel on õigus puhkusele.

Õigus puhkusele kindlustatakse töölistele ja teenistujaile kaheksatunnilise tööpäeva kehtimapanekuga ja tööpäeva lühendamisega seitsme ja kuue tunnini real kutsealadel, kus on rasked töötingimused, ja nelja tunnini osakondades, kus on eriti rasked töötingimused; töölistele ja teenistujaile igaaastase palgalise puhkuse kindlaksmääramisega, laialdase sanatooriumide, puhkekodude ja klubide võrgu töörahvale kasutada andmisega.

Статья 81. Уездные суды избираются уездными Советами депутатов трудящихся сроком на пять лет.

Статья 82. Народные суды избираются гражданами города, уезда на основе всеобщего, прямого и равного избирательного права при тайном голосовании сроком на три года.

Статья 83. Судопроизводство в Эстонской ССР ведется на эстонском языке с обеспечением для лиц, не владеющих этим языком, полного ознакомления с материалами дела через переводчика, а также права выступать на суде на родном языке.

Статья 84. Разбирательство дел во всех судах Эстонской ССР открытое, поскольку законом не предусмотрены исключения, с обеспечением обвиняемому права на защиту.

Статья 85. Судьи независимы и подчиняются только закону.

Статья 86. Высший надзор за точным исполнением законов всеми Министерствами и подведомственными им учреждениями, равно как отдельными должностными лицами, а также гражданами на территории Эстонской ССР осуществляется как Генеральным Прокурором СССР непосредственно, так и через Прокурора Эстонской ССР.

Статья 87. Прокурор Эстонской ССР назначается Генеральным Прокурором СССР сроком на пять лет.

Статья 88. Уездные и городские прокуроры назначаются Прокурором Эстонской ССР с утверждения Генерального Прокурора СССР сроком на пять лет.

Статья 89. Органы прокуратуры осуществляют свои функции независимо от каких бы то ни было местных органов, подчиняясь только Генеральному Прокурору СССР.

Глава VIII.

Основные права и обязанности граждан.

Статья 90. Граждане Эстонской ССР имеют право на труд, то-есть право на получение гарантированной работы с оплатой их труда в соответствии с его количеством и качеством.

Право на труд обеспечивается социалистической организацией народного хозяйства, неуклонным ростом производительных сил советского общества, устранением возможности хозяйственных кризисов и ликвидацией безработицы.

Статья 91. Граждане Эстонской ССР имеют право на отдых.

Право на отдых обеспечивается установлением для рабочих и служащих восьмичасового рабочего дня и сокращением рабочего дня до семи и шести часов для ряда профессий с тяжелыми условиями работы и до четырех часов — в цехах с особо тяжелыми условиями работы; установлением ежегодных отпусков рабочим и служащим с сохранением заработной платы; предоставлением для обслуживания трудящихся широкой сети санаториев, домов отдыха, клубов.

§ 92. Eesti NSV kodanikel on õigus ainelisele kindlustusele nii vanaduses kui ka haiguse ja töövõime kaotamise korral.

Seda õigust kindlustab tööliste ja teenistujate sotsiaalkindlustuse laialdane arendamine riigi kulul, töörahvale tasuta arstiabi võimaldamine, laialdase kuurortide võrgu andmine töörahva kasutusse.

§ 93. Eesti NSV kodanikel on õigus haridusele.

Seda õigust kindlustab üldine kohuslik algharidus, tasuta seitsmeklassiline haridus, kõrgema kooli väljapaistvaile õpilastele riiklike stipendiumide andmise süsteem, emakeelne õpetus koolides, töörahvale tehastes, sovhoosides, masina-traktorijaamades ning kolhoosides tasuta tootmis-, tehnilise ja agroomilise õpetuse organiseerimine.

§ 94. Naisele antakse Eesti NSV-s mehega võrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Nende õiguste teostamise võimaluse kindlustab naistele meestega võrdse õiguse andmine tööle, töötasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele, ema ja lapse huvide riiklik kaitse, riiklik abi lasterikastele ja vallasemadele, raseduse korral naisele puhkeaja andmine palga edasimaksmisega, laialdane sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteadeade võrk.

§ 95. Eesti NSV kodanike üheõiguslus, sõltumata nende rahvusest ja rassist, kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel on vankumatuks seaduseks.

Seadus karistab igasugust otsest või kaudset kodanikuõiguste kitsendamist, või vastupidi, otseste või kaudsete eesõiguste kehtimapanekut sõltuvalt kodanike rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest, samuti ka igasuguse rassilise või rahvusliku eranditegemise, vihkamise või põlguse jutlustamist.

§ 96. Kodanike südametunnistuse vabaduse kindlustamiseks on Eesti NSV-s kirik riigist ja kool kirikust lahutatud. Kõigil kodanikel on usukultuste toimetamise vabadus ja usuvastase propaganda vabadus.

§ 97. Vastavalt töörahva huvidele ja sotsialistliku korra kindlustamiseks tagatakse Eesti NSV kodanikele seadusega:

- a) sõnavabadus,
- b) trükiabadus,
- c) koosolekute ja miitingute vabadus,
- d) tänav-rongkäikude ja meeleavalduste vabadus.

Neid kodanike õigusi kindlustab trükikodade, paberitagavarade, ühiskondlike hoonete, tänavate, sidevahendite ja muude nende õiguste teostamiseks

Статья 92. Граждане Эстонской ССР имеют право на материальное обеспечение в старости, а также в случае болезни и потери трудоспособности.

Это право обеспечивается широким развитием социального страхования рабочих и служащих за счет государства, бесплатной медицинской помощью трудящимся, предоставлением в пользование трудящимся широкой сети курортов.

Статья 93. Граждане Эстонской ССР имеют право на образование.

Это право обеспечивается всеобщим обязательным начальным образованием, бесплатностью семилетнего образования, системой государственных стипендий отличившимся учащимся в высшей школе, обучением в школах на родном языке, организацией на заводах, в совхозах, машинно-тракторных станциях и колхозах бесплатного производственного, технического и агрономического обучения трудящихся.

Статья 94. Женщине в Эстонской ССР предоставляются равные права с мужчиной во всех областях хозяйственной, государственной, культурной и общественно-политической жизни.

Возможность осуществления этих прав женщин обеспечивается предоставлением женщине равного с мужчиной права на труд, оплату труда, отдых, социальное страхование и образование, государственной охраной интересов матери и ребенка, государственной помощью многодетным и одиноким матерям, предоставлением женщине при беременности отпусков с сохранением содержания, широкой сетью родильных домов, детских яслей и садов.

Статья 95. Равноправие граждан Эстонской ССР, независимо от их национальности и расы, во всех областях хозяйственной, государственной, культурной и общественно-политической жизни является непреложным законом.

Какое бы то ни было прямое или косвенное ограничение прав или, наоборот, установление прямых или косвенных преимуществ граждан в зависимости от их расовой и национальной принадлежности, равно как всякая проповедь расовой или национальной исключительности или ненависти и пренебрежения — караются законом.

Статья 96. В целях обеспечения за гражданами свободы совести церковь в Эстонской ССР отделена от государства и школа от церкви. Свобода отправления религиозных культов и свобода антирелигиозной пропаганды признается за всеми гражданами.

Статья 97. В соответствии с интересами трудящихся и в целях укрепления социалистического строя гражданам Эстонской ССР гарантируются законом:

- a) свобода слова;
- б) свобода печати;
- в) свобода собраний и митингов;
- г) свобода уличных шествий и демонстраций.

Эти права граждан обеспечиваются предоставлением трудящимся и их организациям типографий, запасов бумаги, общественных зданий, улиц,

vajalike aineliste tingimuste andmine töörahvale ja tema organisatsioonidele.

§ 98. Vastavalt töörahva huvidele ja rahvahulkaade organisatsioonilise isetegevuse ning poliitilise aktiivsuse arendamiseks tagatakse Eesti NSV kodanikele õigus ühineda ühiskondlikesse organisatsioonidesse: ametiühinguisse, kooperatiiv-koondistesse, noorsoo-organisatsioonidesse, spordi- ja kaitseorganisatsioonidesse, kultuurilistesse, tehnilistesse ja teaduslikesse ühinguisse; kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud tööliklassi ja töörahva teiste kihtide ridadest ühinevad aga Üleliidulisse Kommunistlikku (bolševike) Parteisse, kes on töörahva eelvägi tema võitluses sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise eest ja töörahva kõigi, nii ühiskondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtiv tuum.

§ 99. Eesti NSV kodanikele kindlustatakse isiku puutumatus. Kedagi ei tohi vahistada muidu kui kohtu määruse põhjal või prokurööri sanktsiooniga.

§ 100. Kodanike korteripuutumatus ja kirjavahtuse saladus on seadusega kaitstud.

§ 101. Eesti NSV annab varjupaigaõiguse välisriikide kodanikele, keda töörahva huvide kaitsemise, teadusliku tegevuse või rahvusliku vabadusvõitluse pärast taga kiusatakse.

§ 102. Eesti NSV iga kodanik on kohustatud Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Konstitutsioonist kinni pidama, seadusi täitma, töödistsipliini pidama, ausalt ühiskondlikesse kohustesse suhtuma ja sotsialistliku ühiselu reegleid austama.

§ 103. Eesti NSV iga kodanik on kohustatud hoidma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit kui nõukogude korra püha ja puutumatut alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töörahva jõuka ja kultuurse elu allikat.

Isikud, kes ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit ohustavad, on rahvavaenlased.

§ 104. Üldine sõjaväeteenistuse kohustus on seaduseks.

Sõjaväeteenistus NSV Liidu relvastatud jõudude ridades on Eesti NSV kodanike aukohuseks.

§ 105. Isamaa kaitsemine on Eesti NSV iga kodaniku püha kohus. Kodumaa reetmist — vandemurdmist, üleminekut vaenlase poole, riigi sõjalise võimsuse kahjustamist, salakuulamist — karistatakse seaduse täie rangusega kui kõige raskemat kuritegu.

IX peatükk.

Valimissüsteem.

§ 106. Saadikute valimisi kõigisse töörahva saadikute nõukogudesse — Eesti NSV Ülemnõuko-

средств связи и других материальных условий, необходимых для их осуществления.

Статья 98. В соответствии с интересами трудящихся и в целях развития организационной самостоятельности и политической активности народных масс, гражданам Эстонской ССР обеспечивается право объединения в общественные организации: профессиональные союзы, кооперативные объединения, организации молодежи, спортивные и оборонные организации, культурные, технические и научные общества, а наиболее активные и сознательные граждане из рядов рабочего класса и других слоев трудящихся объединяются во Всесоюзную коммунистическую партию (большевиков), являющуюся передовым отрядом трудящихся в их борьбе за укрепление и развитие социалистического строя и представляющую руководящее ядро всех организаций трудящихся, как общественных, так и государственных.

Статья 99. Гражданам Эстонской ССР обеспечивается неприкосновенность личности. Никто не может быть подвергнут аресту иначе, как по постановлению суда или с санкции прокурора.

Статья 100. Неприкосновенность жилища граждан и тайна переписки охраняются законом.

Статья 101. Эстонская ССР предоставляет право убежища иностранным гражданам, преследуемым за защиту интересов трудящихся, или научную деятельность, или национально-освободительную борьбу.

Статья 102. Каждый гражданин Эстонской ССР обязан соблюдать Конституцию Эстонской Советской Социалистической Республики, исполнять законы, блюсти дисциплину труда, честно относиться к общественному долгу, уважать права социалистического общежития.

Статья 103. Каждый гражданин Эстонской ССР обязан беречь и укреплять общественную, социалистическую собственность, как священную и неприкосновенную основу советского строя, как источник богатства и могущества родины, как источник зажиточной и культурной жизни всех трудящихся.

Лица, покушающиеся на общественную, социалистическую собственность, являются врагами народа.

Статья 104. Всеобщая воинская обязанность является законом.

Воинская служба в рядах Вооруженных Сил СССР представляет почетную обязанность граждан Эстонской ССР.

Статья 105. Защита отечества есть священный долг каждого гражданина Эстонской ССР. Измена родине: нарушение присяги, переход на сторону врага, нанесение ущерба военной мощи государства, шпионаж — караются по всей строгости закона, как самое тяжкое злодеяние.

Глава IX.

Избирательная система.

Статья 106. Выборы депутатов во все Советы депутатов трудящихся: Верховный Совет Эстон-

gusse, maakondade, linnade, valdade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogudesse — teostavad valijad üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

§ 107. Saadikute valimised on üldised: Eesti NSV kõigil kodanikel, kes on saanud 18-aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisust ja endisest tegevusest, on õigus osa võtta saadikute valimisest ja olla valitav, välja arvatud nõdrameelsed ja isikud, kes kohtu poolt on süüdi mõistetud ühes valimisõiguste äravõtmisega.

Eesti NSV Ülemnõukogu saadikuks võidakse valida Eesti NSV iga kodanik, kes on saanud 21-aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisust ja endisest tegevusest.

§ 108. Saadikute valimised on ühetaolised: igal kodanikul on üks hääl; kõik kodanikud võtavad valimistest osa võrdsetel alustel.

§ 109. Naistel on meestega võrdne õigus valida ja olla valitav.

§ 110. NSV Liidu relvastatud jõudude ridades teenivail kodanikel on kõigi kodanikega võrdne õigus valida ja olla valitav.

§ 111. Saadikute valimised on otsesed: valimisi kõigisse töörahva saadikute nõukogudesse, alates küla ja linna töörahva saadikute nõukogudest kuni Eesti NSV Ülemnõukoguni, teostavad kodanikud vahetult otsesel valimisel.

§ 112. Hääletamine saadikute valimisel on salajane.

§ 113. Kandidaadid seatakse valimistel üles valimisringkondade järgi.

Kandidaatide ülesseadmise õigus on kindlustatud töörahva ühiskondlikele organisatsioonidele ja ühingutele: kommunistlikele parteiorganisatsioonidele, ametiühingutele, kooperatiividele, noorsoo-organisatsioonidele, kultuurilistele ühingutele.

§ 114. Iga saadik on kohustatud oma tööst ja töörahva saadikute nõukogu tööst valijaile aru andma ja seaduses ettenähtud korras võib teda valijate enamiku otsusel igal ajal ära kutsuda.

§ 115. Valimisi Eesti NSV töörahva saadikute nõukogudesse teostatakse valimisringkondade järgi normidega, mis määratakse Eesti NSV töörahva saadikute nõukogude valimiste määrustikuga.

ской ССР, уездные, городские, волостные, поселковые и сельские Советы депутатов трудящихся — производятся избирателями на основе всеобщего, равного и прямого избирательного права при тайном голосовании.

Статья 107. Выборы депутатов являются всеобщими: все граждане Эстонской ССР, достигшие 18 лет, независимо от расовой и национальной принадлежности, пола, вероисповедания, образовательного ценза, оседлости, социального происхождения, имущественного положения и прошлой деятельности, имеют право участвовать в выборах депутатов и быть избранными, за исключением умалишенных и лиц, осужденных судом с лишением избирательных прав.

Депутатом Верховного Совета Эстонской ССР может быть избран каждый гражданин Эстонской ССР, достигший 21 года, независимо от расовой и национальной принадлежности, пола, вероисповедания, образовательного ценза, оседлости, социального происхождения, имущественного положения и прошлой деятельности.

Статья 108. Выборы депутатов являются равными: каждый гражданин имеет один голос; все граждане участвуют в выборах на равных основаниях.

Статья 109. Женщины пользуются правом избирать и быть избранными наравне с мужчинами.

Статья 110. Граждане, состоящие в рядах Вооруженных Сил СССР, пользуются правом избирать и быть избранными наравне со всеми гражданами.

Статья 111. Выборы депутатов являются прямыми: выборы во все Советы депутатов трудящихся, начиная от сельского и городского Совета депутатов трудящихся вплоть до Верховного Совета Эстонской ССР, производятся гражданами непосредственно путем прямых выборов.

Статья 112. Голосование при выборах депутатов является тайным.

Статья 113. Кандидаты при выборах выставляются по избирательным округам.

Право выставления кандидатов обеспечивается за общественными организациями и обществами трудящихся: коммунистическими партийными организациями, профессиональными союзами, кооперативами, организациями молодежи, культурными обществами.

Статья 114. Каждый депутат обязан отчетываться перед избирателями в своей работе и в работе Совета депутатов трудящихся и может быть в любое время отозван по решению большинства избирателей в установленном законом порядке.

Статья 115. Выборы в Советы депутатов трудящихся Эстонской ССР производятся по избирательным округам по нормам, устанавливаемым положением о выборах в Советы депутатов трудящихся Эстонской ССР.

X peatükk.

Vapp, lipp, pealinn.

§ 116. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi riigivapp koosneb sirbi ja vasara kujutusest tõusva päikese kiirtes, raamitud vasakul okaspuu okstest ja paremal rukkipeadest pärjaga. Mõlemad pärjapooled on põimitud punase lindiga, pealkirjadega eesti ja vene keeles: „Kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ ja all tähed „Eesti NSV“. Vapi ülaosas on viieharuline täht.

§ 117. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi riigilipuks on punane riidelaid, mille ülemises vasakus nurgas varda juures on kuldse sirbi ja vasara kujutus ja nende peal kuldsed tähed „ENSV“. Lipu laiuse ja pikkuse suhe on 1:2.

§ 118. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi pealinnaks on Tallinn.

XI peatükk.

Konstitutsiooni muutmise kord.

§ 119. Eesti NSV Konstitutsiooni muutmine toimub ainult Eesti NSV Ülemnõukogu otsusel, mis on vastu võetud Ülemnõukogu poolt vähemalt kahe kolmandiku häälteenamusega.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
Esimees Ed. Päll.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
Sekretär V. Telling.

128. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

Eesti NSV Ülemnõukogu kokkukutsumise kohta.

Kutsuda kokku Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu viiendaks istungjärguks 2. augustil 1949 Tallinnas.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
Esimees Ed. Päll.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
Sekretär V. Telling.

Tallinn, 25. juulil 1949.

Глава X.

Герб, флаг, столица.

Статья 116. Государственный герб Эстонской Советской Социалистической Республики состоит из изображения в лучах восходящего солнца серпа и молота, окруженных венком, который состоит слева — из хвойных ветвей и справа — из ржаных колосьев. Обе половины венка перевиты красной лентой с надписями на эстонском и русском языках: «Пролетарии всех стран, соединяйтесь!» и ниже инициалы „Eesti NSV“. Наверху герба находится пятиконечная звезда.

Статья 117. Государственный флаг Эстонской Советской Социалистической Республики состоит из красного полотнища, с изображением на его верхнем левом углу, у древка, золотых серпа и молота и над ними — золотых букв „ENSV“. Отношение ширины к длине 1:2.

Статья 118. Столицей Эстонской Советской Социалистической Республики является город Таллин.

Глава XI.

Порядок изменения Конституции.

Статья 119. Изменение Конституции Эстонской Советской Социалистической Республики производится лишь по решению Верховного Совета Эстонской ССР, принятому большинством не менее двух третей голосов Верховного Совета.

Председатель Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР Эд. Пялль.

Секретарь Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР В. Теллинг.

128. Указ

Президиума Верховного Совета Эстонской ССР о созыве Верховного Совета Эстонской ССР.

Созвать пятую сессию Верховного Совета Эстонской Советской Социалистической Республики 2 августа 1949 года в г. Таллине.

Председатель Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР Эд. Пялль.

Секретарь Президиума Верховного
Совета Эстонской ССР В. Теллинг.

Таллин, 25 июля 1949 г.

Väljaandja Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus. Vastutav toimetaja R. Nigol. Tehniline toimetaja A. Sepp. Trükkimisele antud 3. septembril 1949. Paberi formaat 61×86/8. Trükipoognas 48 600 trükitähe ruumi. 3 trükipoognat. Tellimise nr. 510. Hind 1 rbl. 50 kop. ENSV MN Asjadevalitsuse Trükkikoja trükk, Tallinn.

Издатель: Управление Делами Совета Министров Эстонской ССР. Ответственный редактор Р. Ниголь. Технический редактор А. Сепп. Сдано в печать 3 сентября 1949 г. Формат бумаги 61×86/8. В печатном листе 48600 печ. зв. 3 печ. листа № заказа 510. Цена 1 руб. 50 коп. Типография Управл. Делами СМ ЭССР, Таллин. MB-06649.